



Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada - Government

Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal
Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
Ministry of Local Government Administration

IZVEŠTAJ O FUNKCIONISANJU OPŠTINA REPUBLIKE KOSOVO

Od januara do decembra 2020.

Priština, 2021.

Sadržaj

Skraćenice	3
Uvod.....	4
Metodologija	5
Izvršni sažetak.....	6
 FUNKCIONISANJE OPŠTINA.....	 9
Skupština opštine.....	9
Odbori Skupštine opštine	10
Pomoćni i savetodavni odbori	11
Akti skupština opština	12
Opštinska transparentnost i odgovornost.....	13
Bezbednost u zajednici	16
Nadgledanje opština	19
 EVROPSKA AGENDA	 23
Politički kriterijumi.....	25
Ekonomski kriterijumi.....	29
Evropski standardi	30
 LOKALNE FINANSIJE.....	 37
Planiranje sopstvenih prihoda	37
Ostvarivanje sopstvenih prihoda	37
Opštinsko budžetiranje za 2020. godinu.....	39
Rashodi u poređenju sa budžetom	39
Rashodi iz programa za ekonomski oporavak (PEO)	40
Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19.....	41
Mišljenje revizora za opštine Republike Kosovo	41
 Preporuke.....	 43

Skraćenice

EA	Evropska agenda
KAP	Kosovska agencija za privatizaciju
EU	Evropska unija
ATB	Akcion timovi za bezbednost
SO	Skupština opštine
OSBZ	Opštinski saveti za bezbednost u zajednici
LSJB	Lokalni savet za javnu bezbednost
ZFLS	Zakon o finansijama lokalne samouprave
ZLS	Zakon o lokalnoj samoupravi
MP	Ministarstvo pravde
MF	Ministarstvo finansija
RM	Resorna ministarstva
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova
MLS	Ministarstvo Administracije Lokalne Samouprave
SSP	Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju
UN	Ujedinjene nacije
NVO	Nevladine organizacije
NPSSSP	Nacionalni program za sprovođenje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju
LS	Lokalna samouprava
CV	Centralna vlast
PER	Program ekonomske reforme
ISUFK	Informativni sistem za finansijsko upravljanje Kosova
SLS	Strategija za lokalnu samoupravu od 2016. do 2026.
AU	Administrativno uputstvo

Uvod

Ministarstvo lokalne samouprave je tokom 2020. godine posvećeno sprovođenju svojih strateških prioriteta u cilju podrške i unapređenja lokalne samouprave na Kosovu. Tokom 2016. godine je na snagu stupila desetogodišnja Strategija za lokalnu samoupravu (od 2016. do 2026), koja daje jasnu viziju o napretku reforme i razvoja lokalne samouprave. U skladu sa svojim razvojnim ciljevima, aktivnosti su operacionalizovane i definisan je niz mera, posebno od strane lokalne vlasti. Glavni ciljni stub ostaje dobro upravljanje na lokalnom nivou, opštinska transparentnost, nadgledanje i kontrola zakonitosti, efikasnosti i učinkovitost usluga i davanje prioriteta opštinskim obavezama iz Nacionalnog programa za sprovođenje SSP-a, za koje MLS blisko sarađuje sa lokalnim nivoom, partnerima, civilnim društvom i drugim zainteresovanim stranama.

Izveštaj o funkcionisanju opština je dokument koji procenjuje napredak opština tokom perioda od januara do decembra 2020. Ovaj izveštaj se izrađuje na osnovu člana 86. ZLS-a svake godine do kraja marta i podnosi se Vladi i Skupštini Republike Kosovo. Svrha ovog izveštaja je da pravilno informiše: centralnu Vladu, Skupštinu Republike Kosovo, opštine, civilno društvo, građane i sve druge zainteresovane strane, u vezi sa funkcionisanjem i stepenom dostignuća napretka opština, ali i preostalim izazovima. Izveštaj pruža zaključke u vezi sa odgovarajućim oblastima i daje konkretne preporuke za opštine kojima se u budućnosti trebaju rešavati.

Izveštaj ima sledeću strukturu:

- Opisuje funkcionisanje skupština opština i izvršne vlasti opštine;
- Predstavlja rezultate rada opštinskih organa, sa posebnim naglaskom na skupštinu opštine kao najvišeg organa u opštini;
- Analizira oblast opštinske transparentnosti;
- Ispituje korake opština u sprovođenju obaveza iz Nacionalnog programa za SSP;
- Predstavlja podatke o planiranju opštinskog budžeta, ostvarivanju prihoda i budžetskim rashodima;
- Pruža pregled mišljenja generalnog revizora za opštine za prethodnu godinu.

Izveštaj je proizvod Ministarstva lokalne samouprave - MLS.

Metodologija

Ovaj izveštaj je zasnovan na podacima prikupljenim i analiziranim u procesu nadgledanja opština od strane odgovornih odeljenja i jedinica Ministarstva lokalne samouprave - MLS.

Što se tiče metodologije izveštaja, korišćeni su razni izvori podataka koje su obezbedili opštinski službenici, kao i druge informacije koje su obezbedili terenski posmatrači. Deo podataka je dobijen iz Informacionog sistema za finansijsko upravljanje Kosova - ISUFK, Odeljenja trezora - MF, od direktnog praćenja opština, kao i iz izveštaja o opštinskim obavezama koje proizilaze iz evropske agende. Podaci su takođe obezbeđeni putem upitnika izrađenih za prikupljanje podataka u odgovarajućim oblastima predstavljenim u izveštaju. Izveštaj ima opisnu (*deskriptivnu*) i analitičku metodologiju rada funkcionisanja opština Republike Kosovo tokom 2020. godine.

Izvršni sažetak

Tokom 2020. godine opštine su postigle značajan napredak u svojim strukturama za donošenje odluka da nastave sa planiranim aktivnostima u skladu sa svojim strateškim prioritetima, uprkos činjenici da su imale mnogo problema i poteškoća kao rezultat globalne pandemije COVID-19. Zabeležen je napredak skupština opština u vršenju svojih funkcija, koje su usvojile značajan broj akata u skladu sa važećim zakonodavstvom. Za godinu dana rada, skupštine opština održale su 517 sastanaka, od toga 360 redovnih, 92 vanredna, 39 svečanih, 26 hitnih. Skoro sve opštine su ispunile zakonski standard od 10 sastanaka zahtevanih u skladu sa članom 43.2. ZLS-a. Održani sastanci su bili otvoreni za javnost, pružajući priliku građanima da redovno budu obaveštavani o razvoju lokalnih politika do izbijanja globalne pandemije COVID 19, a istovremeno su emitovani na zvaničnim internet stranicama opština putem youtube kanala. Paralelno sa skupštinama, svoju aktivnost su odvijali i obavezni, kao i drugi osnovani odbori. Prema podacima, održana su 374 sastanka Odbora za politiku i finansije i 323 Odbora za zajednice. Pored toga, 7 opština je održalo 39 sastanaka za razne sektore, a 8 opština je održalo 111 sastanaka konsultativnih odbora.

U pogledu broja akata skupština, tokom ovog perioda je usvojeno 1802 akata, od toga 111 propisa i 1691 odluka. Najveći broj propisa je usvojen u Južnoj Mitrovici, Srbici i Mališevu, a najviše odluka su usvojile skupštine opština: Vučitrn i Gnjilane. Skupštine opština su vršile svoju nadzornu ulogu nad izvršnom upravom opštine. Prema podacima, 32 gradonačelnika su ispunila minimalni kriterijum od 2 izveštaja pred skupštinom godišnje. Odgovornost gradonačelnika bi trebalo da se poveća u 6 opština, tako da se njihovi izveštaji predstavljaju u skupštinama, u skladu sa zakonskim rokovima utvrđenim ZLS-om (Dečan, Mamuša, Istok, Orahovac, Gračanica i Klokot).

Promovisanje opštinske transparentnosti ostaje jedno od ključnih pitanja demokratske vlasti. U tom smislu, održano je 56 javnih sastanaka sa građanima u 30 opština. Zakonska obaveza opština da održe najmanje 2 sveobuhvatna sastanka sa građanima nije ispunjena u 12 opština, i to: Mamuša, Istok, Kamenica i Parteš (sa samo 1 sastankom), kao ni u 8 opština severne Mitrovice, Kosovo Polje, Ranilug, Klokot, Zvečan, Leposavić, Zubin Potok i Novo Brdo nisu održali nijedan sastanak u ovom periodu. Što se tiče odobrenih akata u 34 opština, oko 89% njih je nakon odobrenja objavljeno na internet stranicama opština, a opštine: Zvečan, Zubin Potok, Leposavić i Severna Mitrovica nisu objavile nijednu odluku skupština opština.

Tokom ovog perioda su ulagani neprekidni napor da se podrži sprovođenje rodni politika u opštinama. Iako ne u odgovarajućoj meri, zapošljavanje žena na lokalnom nivou je prisutno na rukovodećim položajima. Prema podacima 38 opština, na rukovodećim položajima je sistematizovano 1859 žena. Pored toga, u upravi i skupštinama 38 opština, podaci pokazuju 3669 zaposlenih žena iz svih zajednica. Međutim, postoji potreba za podizanjem opšte institucionalne i društvene svesti, kako bi se rešavala jedna od ključnih preporuka EU-a za uključivanje žena na položaje za donošenje odluka. U 38 opština su imenovane samo 2 žene zamenice gradonačelnika, a u 10 opština u kojima bi trebalo da postoji mesto zamenika gradonačelnika za zajednice, samo 1 žena vrši ovu funkciju. Pored toga, izabrano je samo 6 žena predsedavajućih opštinskih skupština: Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Srbica, Štimlje, Zvečan. Takođe, od ukupno 377 direktora u 38

opština, 95 žena je imenovano sa ovim položajima, a ostatak ili 282 su muškarci. Postotak žena zastupljenih na položajima za donošenje odluka je 25,2%, a muškaraca 74,8%.

Bezbednost u zajednici ostaje zajednička institucionalna odgovornost u svrhu razgovora i sprečavanja rizika po život i bezbednost građana. Granice policijske zaštite nisu dovoljne za suočavanje sa mnogim društvenim pojavama koje se mogu dogoditi u zajednici, što zahteva saradnju i koordinaciju svih mehanizama, uključujući: opštine, policiju, zainteresovane strane civilnog društva, građane, medije itd. Iz tog razloga, saveti za bezbednost u zajednici su forumi koji mogu doneti suštinske promene u politikama bezbednosti u zajednici i postavljanju prioriteta u ovoj oblasti. Predsednici opština su se postarali da se tokom 2020. godine održi 142 sastanka OSBZ-a. Normalno funkcionisanje ovih tela je postignuto u 34 opštine, a 4 opštine: Leposavić, Severna Mitrovica, Zvečan i Zubin Potok nisu uspostavljene, uopšte tokom 2020. godine je došlo do smanjenja aktivnosti OSBZ-a, u poređenju sa prethodnim godinama, kao rezultat pandemije COVID 19 u zemlji.

Tokom ovog perioda, skupštine opština su odobrile 1802 akt (111 propisa, 1690 odluka). Od ukupno 1801 akta koje su odobrile skupštine opština, MLS je razmotrio zakonitost 1171 akta, od kojih je 1118 akata potvrđeno kao legalno, dok je 53 nezakonito. MLS je poslao resornim ministarstvima na razmatranje zakonitosti 630 akata, od kojih je 546 akata potvrđeno legalnim, dok su 85 akta proglašena nezakonitim. Dakle, u principu, ukupan nivo zakonitosti opštinskih akata za 2020. godinu dostigao 92%, dok je 8% akata procenjeno u suprotnosti sa važećim zakonodavstvom. Većinu njih, ili 84% akata koja su ocenjena kao nezakonita, opštine su pregledale i uskladile sa zakonom. Iz toga možemo zaključiti da se samo 17 akata ili manje od 1% od ukupnog nivoa akata odobrenih za 2020. godinu smatra nezakonitim aktima za koje je pokrenut postupak protivljenja na sudovima.

Opštine kao važan državni akter snose svoj teret odgovornosti u vezi sa ispunjavanjem zahtevanih mera u oblasti evropske agende. Program opština u ovoj oblasti je strukturiran na osnovu 3 glavna kriterijuma integracije: a) političkih, b) ekonomskih, c) evropskih standarda. Na osnovu podataka koje su obezbedile opštine, tokom 2020. godine opštine Republike Kosovo su uspele da ispune 57% aktivnosti u oblasti političkih kriterijuma. Međutim, što se tiče ispunjavanja ekonomskih kriterijuma, opštine su uspele da ispune 65% kriterijuma, a u oblasti evropskih standarda su ostvarile 57% aktivnosti. Ukupan nivo ispunjavanja opštinskih obaveza iz evropske agende za 2020. godinu iznosi 60%.

Tokom 2020. godine, Kosovo se, kao i druge zemlje, suočilo sa globalnom pandemijom COVID-19. Mere koje je Vlada preduzela protiv pandemije COVID-19, kao i preporuke Ministarstva zdravlja i Nacionalnog instituta za javno zdravlje Kosova se neprekidno sprovode u većini opština. Opštine su preduzele veliki broj mera za sprečavanje pandemije COVID-19, gde su u 37 opština osnovani opštinski štabovi za vanredne situacije, dezinfikovani svi javni objekti, postavljeni tuneli za dezinfekciju, sprovedene mere i preporuke MZ-a, pružena zdravstvena zaštita osobama pogođenim virusom COVID-19, pružena je pomoć porodicama sa potrebama, aktivirani su seoski administratori, postavljeni šatori za preliminarne preglede osoba sa simptomima pandemijskog virusa, dat

doprinos javnim preduzećima sa opremom za zaštitu od virusa, odvijao se niz mrežnih predavanja sa stručnim licima iz raznih oblasti itd. Međutim, 1 opština (Zvečan) nije obezbedila podatke.

Za 2020. godinu, planiranje prihoda iz sopstvenih izvora je iznosilo 83.116.578,00 evra. U poređenju sa planiranim prihodima za 2019. godinu u iznosu od 87.000.000,00 evra, planiranje za 2020. godinu je niže za 3.883.422,00 evra ili 4,46%.

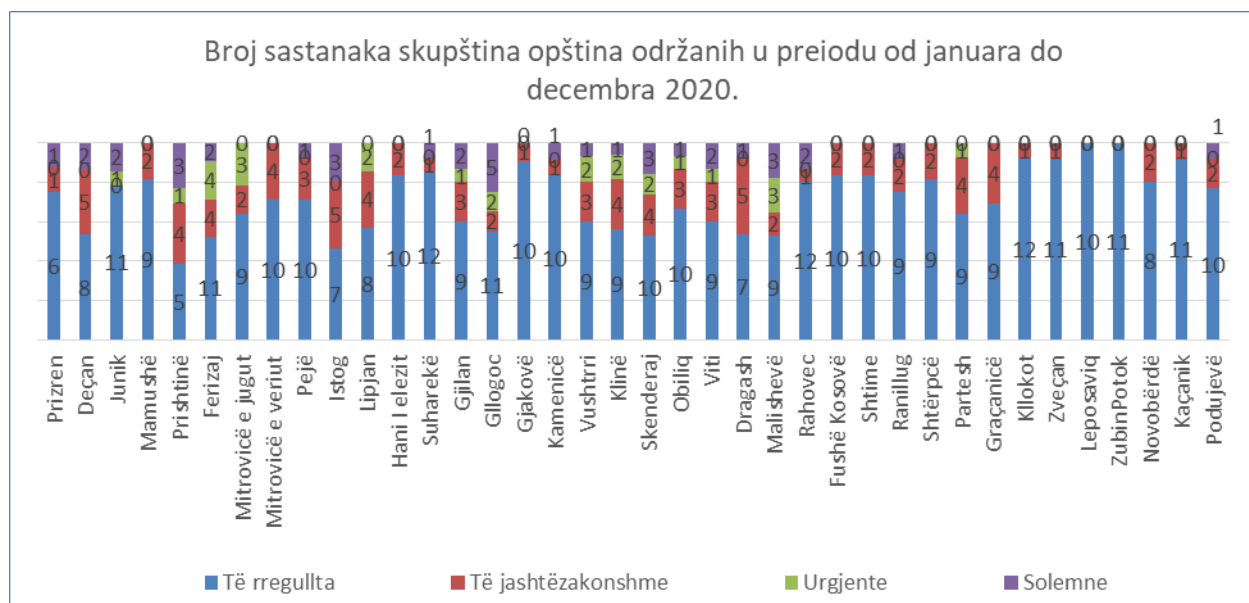
FUNKCIONISANJE OPŠTINA

Ovaj deo daje sažetak funkcionisanje opštinskih organa Republike Kosovo, u cilju ispunjavanja zakonskih obaveza koje proističu iz Zakona o lokalnoj samoupravi i drugih zakona, koji uređuju nadležnosti lokalnog nivoa vlasti. Takođe, ovaj deo se usredsređuje na praćenje glavnih elemenata funkcionisanja skupština opština, čiji sadržaj garantuje stabilnost opštinskih organa, poštovanje zakonskih postupaka, poštovanje zakonitosti, efikasnosti, transparentnosti, saradnje, nadgledanja i kontrole.

Skupština opštine

Na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi, skupština opštine je najviši organ lokalne samouprave koji donosi odluke, a istovremeno je zakonski ovlašćen organ da nadgleda pružanje usluga od strane izvršne vlasti opštine u skladu sa važećim zakonodavstvom. Da bi vršila svoju funkciju, skupština opštine mora da održava redovne sastanke, kako bi usvojila neophodne normative akte opštine, koji se zahtevaju važećim zakonodavstvom i koji treba da se donesu, u zavisnosti od potreba opštine, kao i da raspravlja i donosi odluke o pitanjima od opšteg interesa.

Zakon o lokalnoj samoupravi utvrdio je minimalne standarde koji se odnose na održavanje sastanaka skupština opština, kako bi se obezbedila doslednost rada ovog organa. Ovaj zakon je utvrdio održavanje najmanje 10 sastanaka skupštine opštine godišnje, od kojih se pet mora održati u prvoj polovini godine¹. Pozivajući se na podatke iz MLP-a, tokom 2020. godine skupštine opština su održale 517 sastanaka, od kojih su 360 bila redovna, 92 vanredna, 39 svečana i 26 hitna, koje smo predstavili u nastavku:



Dijagram 1: Broj sastanaka skupština opština održanih u periodu od januara do decembra 2020.

¹ Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, član 43.2.

Prema podacima sa grafikona, izuzev opštine Prizren koja nije ispunila zakonske kriterijume za održavanje najmanje 10 sastanaka godišnje, druge opštine su ispunile zakonsku obavezu održavanja sastanaka, kao što je definisano Zakonom o lokalnoj samoupravi, odnosno članom 43.2 Zakona.

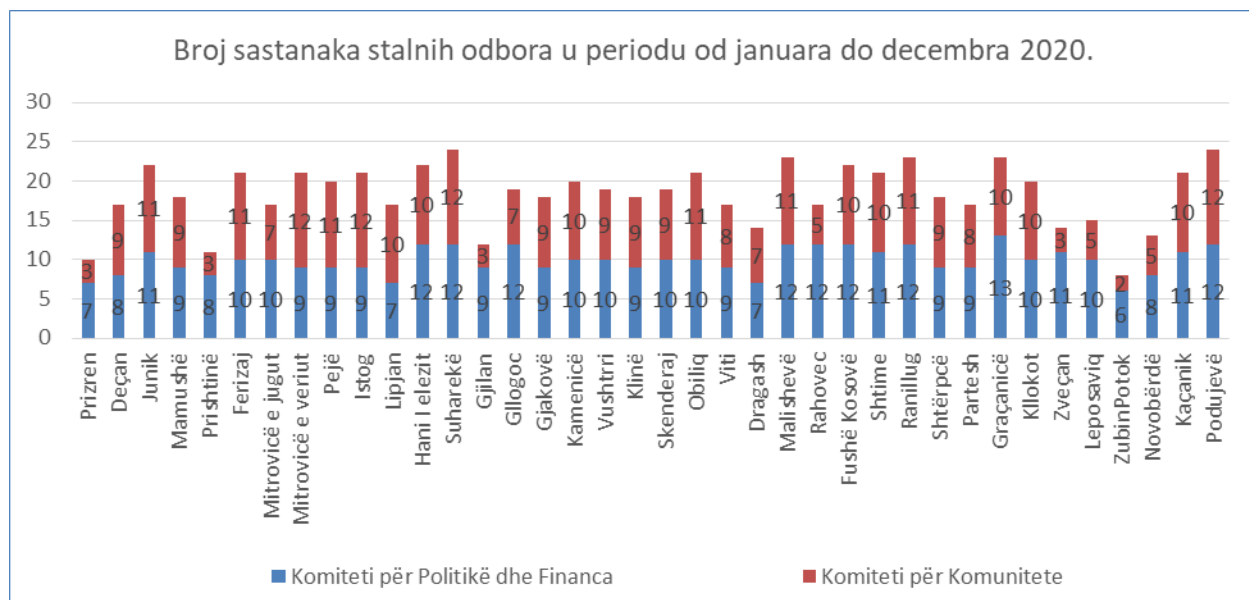
Prema izveštajima o praćenju, sastanci skupština opština su bili otvoreni za javnost, do obaveštenja Vlade o pojavi pandemiju, iako su, uprkos nastalom stanju, sastanci u skupštinama bili transparentni i emitovani uživo na internet stranici skupština opština i njihovim *youtube* kanalima. Čak i tokom ovog vremenskog perioda, rad skupština opština MLP je, putem sistema teleprisutnosti, pratio uz direktno učešće u opštinama: Severna Mitrovica, Leposavić, Zvečan i Zubin Potok. U vezi sa obaveštenjem o održavanju sastanaka skupština opština, вреди napomenuti da su opštine uopšte obavestavale nadzorni organ, a zajedno sa pozivom na sastanak su slale prateće materijale, kao što je utvrđeno članom 43.3. Zakona o lokalnoj samoupravi. Praćenje rada skupština je vršeno putem sistema teleprisutnosti, uz fizičko učešće u opštinama: Leposavić, Zubin Potok, Zvečan i Severna Mitrovica.

U vezi sa obaveštenjem o održavanju sastanaka skupština opština, вреди napomenuti da su tokom ovog izveštajnog perioda opštine ispunile svoju zakonsku obavezu u odnosu na MLS i javnost, stalnim obavestavanjem o održavanju sastanaka, u skladu sa zakonskim rokom.

Održavanje sastanaka skupština opština, tokom ovog perioda, je uglavnom bilo u skladu sa odredbama Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, ali bilo je slučajeva da neki članovi skupština u nekim opštinama nisu bili obavesteni na vreme o održavanju sastanaka (opština Klokot), a bilo je slučajeva da su članovi skupštine napustili sastanak iz različitih razloga, kao što su opštine: Prizren i Istok. U slučaju opštine Istok, razlog za prekid sastanka bilo je uklanjanje fotografije predsednika Republike Kosovo iz sale Skupštine opštine. Međutim, opština Prizren je prekinula sastanak zbog nedostatka kvoruma, kao rezultat toga da nije izabran predsedavajući Skupštine.

Odbori Skupštine opštine

Zakonodavstvom o lokalnoj samoupravi, skupštine opština uspostavljaju obavezne i druge odbore, kako bi podržali njihov rad. Ovi odbori su uspostavljeni i funkcionalizovani u svim opštinama. Uzimajući u obzir broj sastanaka, Odbor za politiku i finansije bi trebalo da bude aktivniji u opštini Zubin Potok. Sa druge strane, Odbor za zajednice je imao vrlo nizak intenzitet sastanaka u opštinama: Prizren, Priština, Gnjilane, Zvečan i Zubin Potok. Prema podacima, u periodu od januara do decembra 2020. godine je održano ukupno 697 sastanaka. Odbor za politiku i finansije je održao 374 sastanka, a Odbor za zajednice je održao 323 sastanka, kao u nastavku:



Dijagram 2: Broj sastanaka stalnih odbora u periodu od januara do decembra 2020.

S obzirom na to da je Odbor za politiku i finansije stalni organ skupštine opštine, odgovoran za pregled svih politika, fiskalnih i finansijskih dokumenata, planova i inicijativa, nacрта odluka, nacрта propisa i budžetskih pitanja, shodno tome rad ovog Odbora takođe predstavlja preporuke za skupštinu opštine. Na osnovu toga, ovaj Odbor treba da održi sastanke pre sednica skupštine opštine, uzimajući u obzir funkcije utvrđene Pravilnikom o radu skupština opština.

Odbor za zajednice je drugi stalni odbor skupštine opštine, čiji je zadatak da preispita usaglašenost opštinskih vlasti sa važećim zakonom, pregleda sve opštinske politike, prakse i aktivnosti, kako bi se obezbedilo da se u potpunosti poštuju prava i interesi zajednica. Takođe preporučuje skupštini opštine mere koje treba preduzeti, kako bi se obezbedila primena odredbi koje se odnose na potrebu zajednica da unapređuju, izražavaju, štite i razvijaju svoj etnički, kulturni, verski i jezički identitet, kao i da obezbedi odgovarajuću zaštitu prava zajednica u opštini.

Pomoćni i savetodavni odbori

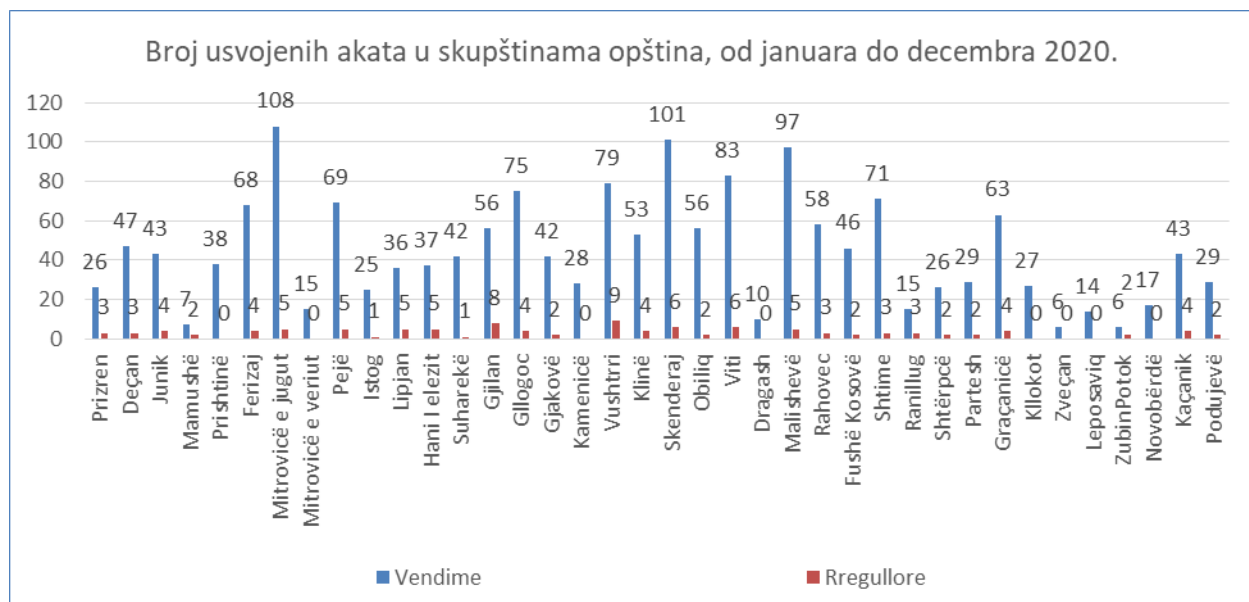
Skupština opštine može uspostaviti druge stručne odbore, ukoliko smatra potrebnim i prikladnim za ispunjavanje svojih odgovornosti za određeni sektor kao što su: prosveta, zdravstvo, privredni razvoj, javne usluge itd. Kako bi se povećalo aktivno učešće građana i zainteresovanih strana u opštinskom procesu donošenja odluka, skupština opštine takođe uspostavlja savetodavne odbore u okviru odgovarajućih sektora vlasti. Na osnovu člana 73. Zakona br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi i AU (MLS) br. 01/2016 o postupcima za uspostavljanje, organizaciju i nadležnostima savetodavnih odbora u opštinama, skupština opštine je dužna da uspostavi i savetodavne odbore, kako bi se građani uključili u donošenje odluka. Prema podacima tokom 2020. godine, samo 8 opština je održalo 111 sastanaka savetodavnih odbora, a to su: Južna Mitrovica (36 sastanaka), Peć (18 sastanaka), Gnjilane (2 sastanka), Klina (3 sastanka), Istok (12 sastanaka), Podujevo (12 sastanaka), Kačanik (5 sastanaka) i Elez Han (23 sastanka). Oblasti koje pokrivaju ovi odbori su:

prostorno planiranje (13 sastanaka), prosveta (10 sastanaka), privredni razvoj (24 sastanka), zdravstvo i socijalna zaštita (10 sastanaka), javne usluge (16 sastanaka), osobe sa invaliditetom (23 sastanka), vanredna pitanja (1 sastanak), poljoprivreda, ruralni razvoj i zaštita životne sredine (8 sastanaka) i obrazovanje, kultura, omladina i sport (6 sastanaka).

Što se tiče ostalih pomoćnih odbora, u ovom periodu je 7 opština održalo 39 sastanaka. Većina njih je posvećivala pažnju sastancima Odbora za zdravstvo. Opštine koje su održale sastanke drugih pomoćnih odbora su: Kosovo Polje (7 sastanaka), Gnjilane (16 sastanaka), Kačanik (6 sastanaka), Đakovica (2 sastanka), Ranilug (3 sastanka), Gračanica (4 sastanka) i Junik (1 sastanak). Oblasti koje su najviše pokrivali ovi odbori su: zdravstvo i socijalna zaštita (3), obrazovanje, kultura, omladina i sport (7), prostorno planiranje (4), poljoprivreda (3), privredni razvoj (3), posredovanje (1), javne usluge (12), osobe invaliditetom (4), zaštita i spašavanje (1) i rodna ravnopravnost (1).

Akti skupština opština

Skupština opštine je nadležna da usvaja odluke i propise za sprovođenje zakona, koji utiču na nadležnosti na lokalnom nivou. Skupština usvaja Statut i Pravilnik, donosi odluke, donosi propise i druge opšte akte, usvaja budžet, uspostavlja odgovarajuće odbore, usvaja finansijska pitanja, bira predsednika Skupštine opštine i potpredsednike (zajednica), kao i koliko je akata potrebno za efikasno funkcionisanje opštine. Tokom izveštajnog perioda, većina opštinskih skupština je bila aktivna u donošenju pravnih podzakonskih akata. U pogledu broja, usvojena su ukupno 1802 opštinska akta, od čega 111 propisa i 1691 odluka.



Dijagram 3: Broj usvojenih akata u skupštinama opština, od januara do decembra 2020.

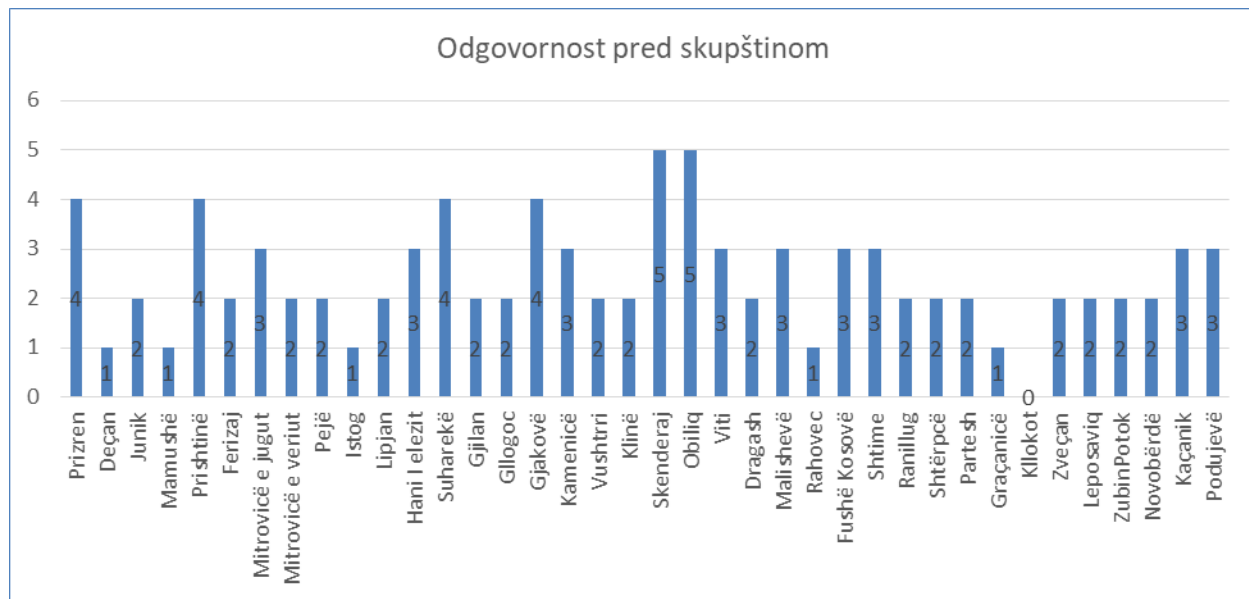
Pregled podataka o usvojenim aktima pokazuje da su najveći broj propisa usvojile Skupština opštine Južna Mitrovica (108), Skupština opštine Srbica (101) i Skupština opštine Mališevo (97), a najveći broj odluka su usvojile skupštine opština: Vučitrn (9) i Gnjilane (8), a ostale opštine manje zbog

globalne pandemije COVID-19. Opštine su tokom ovog izveštajnog perioda bile aktivne u donošenju pravnih podzakonskih akata, koji uređuju razne oblasti pravnih odnosa, ali najvažniji su: usvajanje akata iz oblasti životne sredine, akata o korišćenju nepokretne imovine opštine, akata za imenovanje puteva, sfere javnih usluga itd. Najpasivnije opštine u ovom pogledu su bile opštine: Zubin Potok, Zvečan, Dragaš i Mamuša.

Proces upravljanja opštinskim zahtevima za povraćaj imovine KAP-a - Tokom ovog perioda, opštine su podnale veliki broj zahteva centralnoj vlasti, kako bi omogućile prenos (povraćaj) nepokretne imovine koja je pod upravom Kosovske agencije za privatizaciju, kao i imovine kojom upravljaju institucije na centralnom nivou. Broj zahteva koje su opštine primile u Ministarstvu lokalne samouprave za 2018. godinu je bio oko 40, u 2019. godini ovaj je broj bio 19, a u 2020. godini je taj broj 20 zahteva, obrađenih u opštinama: Dečane, Uroševac, Đakovica, Kamenica, Lipan (2), Južna Mitrovica, Severna Mitrovica, Peć, Prizren (2), Ranilug, Srbica, Vučitrn, Zvečan (2), Srbica, Orahovac i Priština.

Opštinska transparentnost i odgovornost

Podnošenje izveštaja predsednika - Zakon o lokalnoj samoupravi je utvrdio obavezu gradonačelnika da redovno podnosi izveštaj ili podnosi izveštaj kada to zahteva skupština opštine. Na osnovu stava j) člana 58. ovog Zakona, gradonačelnik je dužan da podnosi izveštaj skupštini opštine o ekonomskom i finansijskom stanju opštine i sprovođenju investicionih planova opštine, najmanje jednom u šest meseci ili kad god se to zahteva od strane Skupštine opštine. Podaci pokazuju da je tokom 2020. godine broj izveštaja gradonačelnika pred skupštinom bio 92, koji su predstavljeni na sledeći način:



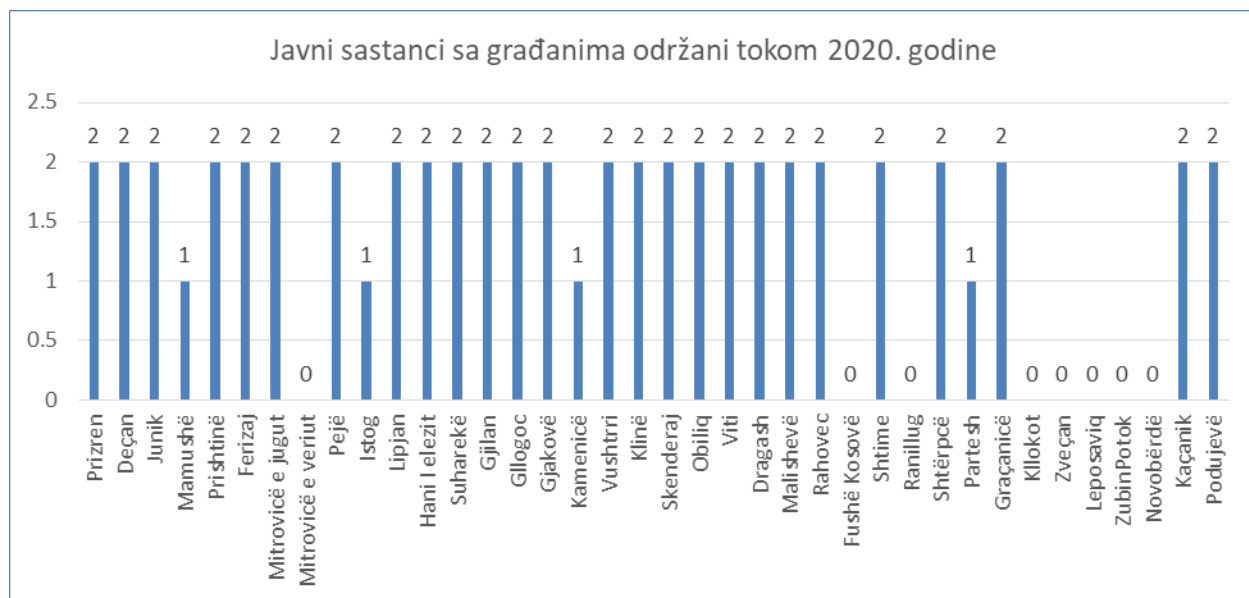
Dijagram 4: Broj podnošenja izveštaja pred skupštinama opština.

Gornji dijagram prikazuje podatke da su u 32 opštine predsednici opština ispunili zakonsku obavezu da podnose izveštaj skupštini opštine, a čak u 15 opština: Prizren, Priština, Južna Mitrovica, Elez Han, Suva Reka, Đakovica, Kamenica, Srbica, Obilić, Vitina, Mališevo, Kosovo Polje, Štimlje, Kačanik i Podujevo su podneli izveštaj više od dva puta. U pet opština, predsednici opština nisu ispunili zakonsku obavezu da podnose izveštaj najmanje 2 puta godišnje, kao što je utvrđeno ZLS-om, opštine: Dečane, Mamuša, Istok, Orahovac i Gračanica, pošto su predsednici opština izvestili samo jednom, a u opštini Klokot, gradonačelnika u ovom periodu nije podneo ni jedan izveštaj.

Drugi oblici odgovornosti su i putem direktnih i pisanih pitanja koja izvršnoj vlasti postavljaju članovi skupštine. Kako bi se omogućila saradnja između skupštine i izvršne vlasti opštine, neophodno je povećati redovno prisustvo gradonačelnika i direktora na sastancima njihovih skupština. Stalna komunikacija između dva organa doprinosi lokalnoj demokratiji, poboljšava kvalitet donošenja odluka i zakonitost, proširuje krug strana odgovornih za formulisanje primenljivih politika od opšteg interesa i gradi segmente odgovornosti unutar opštinske uprave.

Javni sastanci sa građanima - Na lokalnom nivou, mehanizam učešća građana u kreiranju politika je osnovno načelo direktne demokratije. Opštine su dužne da uspostave standard utvrđen Administrativnim uputstvom br. 06/2018 o minimalnim standardima za javne konsultacije u opštinama, putem: direktnih sastanaka, javnog informisanja, aktivnog učešća građana, interesnih grupa, zajedničkih okruglih stolova, upotrebe elektronskih informacionih sistema i drugih metoda sa kojima će transparentnost uticati na unapređenje lokalnih samouprava.

Prema Zakonu o lokalnoj samoupravi, svaka opština održava javne sastanke najmanje dva puta godišnje, na kojima može da učestvuje bilo koja osoba ili organizacija od interesa u opštini. Jedan od sastanaka se mora održati tokom prvih šest meseci godine. Na takvim sastancima opštinski predstavnici obaveštavaju učesnike o aktivnostima opštine, a učesnici mogu pokretati razna pitanja i davati predloge opštinskim organima. U 2020. godini, organizacija sveobuhvatnih javnih sastanaka sa građanima u opštinama bila je sledeća:



Dijagram 5: Broj javnih sastanaka sa građanima u 2020. godini

Gornji dijagram pokazuje da je u 30 opština održano 56 sastanaka sa građanima. Od njih je 26 opština organizovalo 2 javna sastanka sa građanima, a 4 opštine: Mamuša, Istok, Kamenica i Parteš su organizovale samo 1 sastanak, a 8 opština: Severna Mitrovica, Kosovo Polje, Ranilug, Klokot, Zvečan, Leposavić, Zubin Potok i Novo Brdo u ovom periodu nisu održale nijedan sastanak.

Pored ovih sastanaka, opštine su održavale i druge sastanke sa građanima u manjim mestima, naseljima, selima i drugim naseljenim mestima. Takvi oblici organizacije su nastali tokom rasprave o nacrtima propisa, planova i budžetskih pitanja, što je građanima omogućilo da daju svoje predloge, sugestije i zahteve. Što se tiče javnih rasprava o planiranju budžeta u 31 opštini, održane su 162 javne rasprave, a u 7 opština: Novo Brdo, Zubin Potok, Obili', Gnjilane, Priština, Klokot i Kamenica nije održana nijedna javna rasprava.

Održavanje javnih sastanaka i drugih oblika javnih konsultacija bi trebalo da bude neprekidan proces u svim fazama kreiranja politika u opštini. S tim u vezi, izrađena su pravila za minimalne standarde javnih konsultacija za opštine, koja su stupila na snagu januara 2019. godine i značajan deo opština nastavlja da ih primenjuje.

Zvanične internet stranice opština - Funkcionisanje i korišćenje zvaničnih internet stranica opština je uređeno Administrativnim uputstvom br. 01/2015 o internet stranicama javnih institucija. Kako je 2018. godine sproveden projekat za ponovnu izradu internet stranica svih opština, 2019. godine su njihove promene donele integraciju intraneta sistema na internet stranicama opština, gde se građani mogu obraćati zahtevima za dobijanje dokumentima civilnog stanja. Takođe, u tom smislu, postoji pristup praćenju građevinskih dozvola, podnošenju zahteva građana u oblasti bezbednosti zajednice, kao i prenošenja sastanaka skupština opština putem interneta.

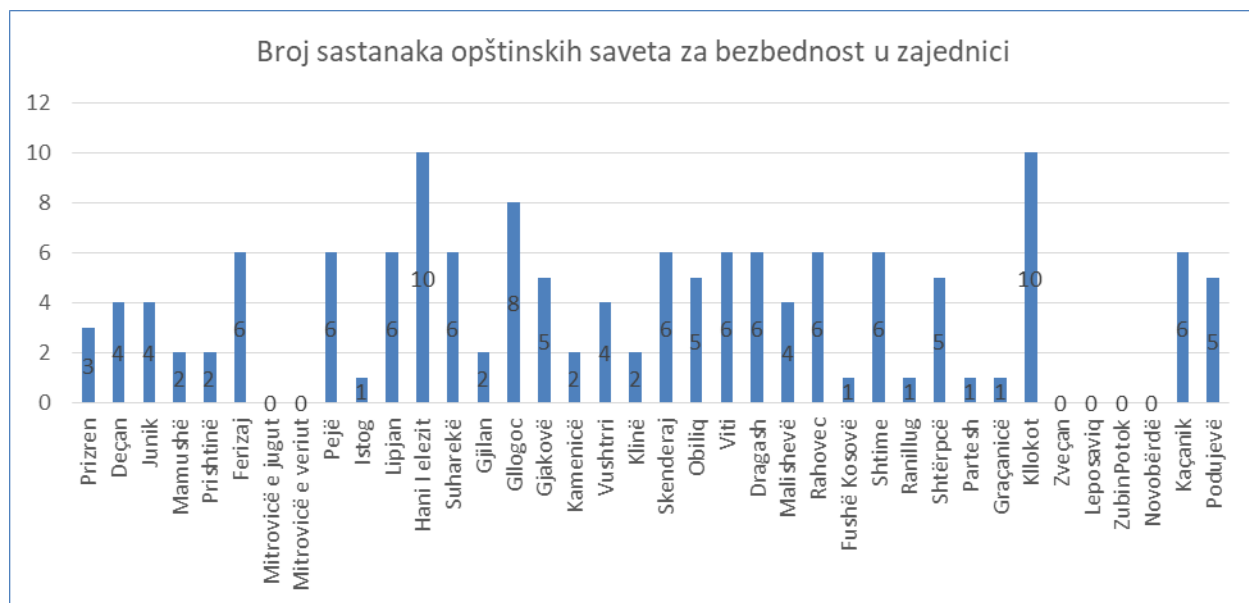
Struktura internet stranica omogućava lakši i brži pristup svim odgovarajućim dokumentima namenjenim za objavljivanje. Ažuriranje opštinskih podataka se vršilo neprekidno, mada ima prostora za poboljšanje, posebno u objavljivanju normativnih akata na službenim jezicima. Prema podacima, tokom ovog perioda sa 38 internet stranica opština, u 29 opština je objavljen ukupno 301 zapisnik sa sastanaka skupština opština od ukupno 517 održanih sastanaka, od toga 360 redovnih, 92 vanrednih, 39 svečanih, 26 hitnih. Stopa njihovog objavljivanja je 76%. Međutim, 9 preostalih opština: Gnjilane, Junik, Novo Brdo, Prizren, Štrpce, Leposavić, Zubin Potok, Zvečan i Severna Mitrovica, nije objavilo nijedan zapisnik sa sastanaka skupština opština u ovom periodu.

Od ukupno 1691 odluke usvojene u skupštinama opština, opštine su objavile 1464 odluke. Dakle, 34 opštine ili 89% opština su objavile 1464 odluka skupštine opštine, a 4 opštine ili 11% nisu objavile nijednu odluku skupština opština. Dakle, opštine koje nisu objavile nijednu odluku skupština opština su: Zvečan, Zubin Potok, Leposavić i Severna Mitrovica. Tokom ovog perioda, skupštine opština su usvojile 111 propisa, a objavljeno je samo 86 opštinskih propisa. Dakle, od 38 opština Republike Kosovo, 28 opština ili 74% je objavilo skupštinske propise, a 10 opština ili 26% nije objavilo nijedan propis. Opštine koje nisu objavile nikakve propise su Istok, Kamenica, Novo Brdo, Klokot, Priština, Štrpce, Zvečan, Leposavić, Severna Mitrovica i Dragaš.

Što se tiče transparentnosti budžeta, opštine uglavnom dobro stoje. Od ukupno 38 opština, 28 opština ili 74% je objavilo plan budžeta za 2020. godinu, a 10 opština ili 26% nije objavilo plan budžeta za 2020. Opštine koje nisu objavile plan budžeta su: Glogovac, Novo Brdo, Parteš, Ranilug, Štimlje, Vitina, Zubin Potok, Zvečan, Leposavić, Severna Mitrovica. Što se tiče transparentnosti u nabavkama, 27 opština ili 71% opština je objavilo plan nabavki, a 11 opština ili 29% nije objavilo plan nabavki, a te opštine su: Kosovo Polje, Kamenica, Kačanik, Klokot, Mališevo, Parteš, Ranilug, Zubin Potok, Zvečan, Leposavić i Severna Mitrovica.

Bezbednost u zajednici

Opštinski savet za bezbednost u zajednici - OSBZ je međusektorsko savetodavno telo, odgovorno za bezbednosna pitanja na lokalnom nivou. Funkcionisanje saveta za bezbednost u zajednici je uređeno Administrativnim uputstvom br. 27/2012 MUP - 03/2012 MLS za opštinske savete za bezbednost u zajednici. Zbog utvrđivanja njihovih standarda funkcionisanja, došlo je do podizanja institucionalne svesti o značaju OSBZ-a, čineći da se posvećenost opština usredsredi na opšta bezbednosna pitanja, uključujući: svest građana o prirodi zločina, nepravilnostima i nasilnim ponašanjima u lokalnoj zajednici, identifikovanjem zabrinutosti građana i zastupanjem stavova i zabrinutosti građana o pitanjima kriminala. Kao posledica toga, tokom 2020. godine su održana ukupno 142 sastanka OSBZ-a. U nastavku je prikazana slika o sastancima OSBZ-a, prema opštinama:

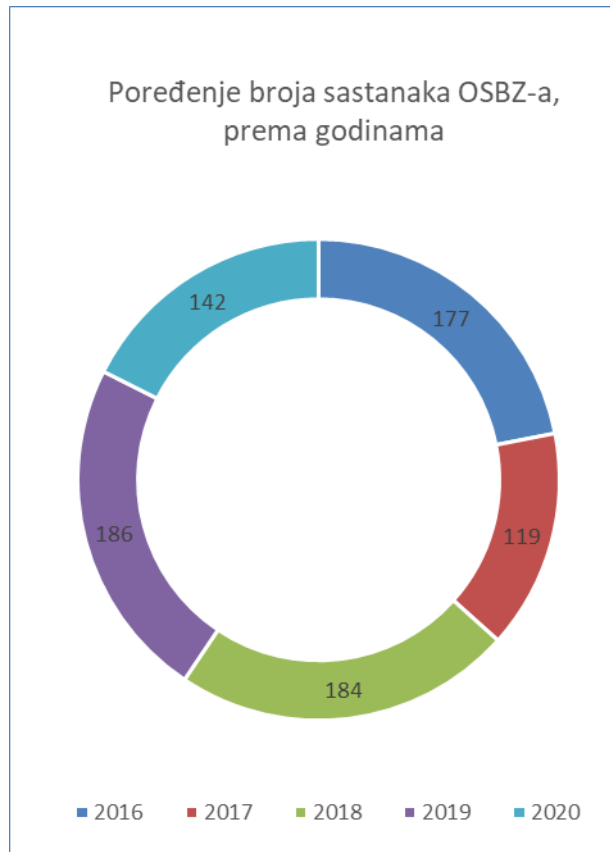


Dijagram 6: Broj sastanaka opštinskih saveta za bezbednost u zajednici, od januara do decembra 2020.

Gore navedeni podaci pokazuju da su najaktivnije u održavanju sastanaka OSBZ-a bile opštine: Elez Han, Klokot i Glogovac. U poređenju sa minimalnim kriterijumima zahtevanim odgovarajućim Administrativnim uputstvom, 13 opština je ispunilo obavezu od 6 ili više sastanaka, a 21 preostala navedena opština je ispod minimalnog zahtevanog standarda (Prizren, Dečane, Junik, Mamuša, Priština, Južna Mitrovica, Istok, Gnjilane, Đakovica, Kamenica, Vučitrn, Klina, Obilić, Mališevo, Kosovo Polje, Ranilug, Štrpce, Parteš, Gračanica, Novobarde i Podujevo), a 4 opštine: Leposavić, Severna Mitrovica, Zvečan i Zubin Potok nemaju opštinski savet za bezbednost u zajednici.

Najčešći problemi koji su rešavani tokom ovog izveštajnog perioda, kao i inicijative za sprovođenje projekata bezbednosti u zajednici tokom 2020. godine, su: upravljanje situacijom sa pandemijom COVID-19, kastracija pasa lualica, postavljanje kamera u gradu i u školama ili u blizini škola, javna rasveta, izrada operativnog plana u koordinaciji sa Policijom Kosova za sprečavanje podmetanje požara, inicijative za postavljanje saobraćajnih znakova, uređivanje i puštanje u rad javnog alarmnog sistema stanovnika opštine, kontrola sumnjivih područja za eksplozivne naprave, upravljanje otpadom itd.

U poređenju sa prethodnim godinama, tokom 2020. godine se primećuje da je došlo do smanjenja aktivnosti OSBK-a, što je rezultat globalne pandemije COVID-19. Prema podacima, u 2016. godini je održano 177 sastanaka OSBK-a, u 2017. godini ukupno 119 sastanaka (zbog izborne godine), u 2018. godini su održana 184 sastanka, u 2019. godini 186 sastanaka, a u 2020. godini je održano ukupno 142 sastanka.



Grafikon 1: Poređenje broja sastanaka OSBZ-a prema poslednjim godinama.

MLS je od 2019. godine, u okviru razvoja sistema informacionih, načinio poseban pristup internet stranicama opština, što omogućava javnosti da izveštava o bezbednosnim problemima putem interneta, postavljanjem pitanja i zahteve u vezi sa bezbednošću, kao i dobijanje odgovora od strane opštinskih vlasti. Treba nastaviti primenu ovog sistema od strane odgovornih službenika opština, tako da se informacijama koje izveštavaju građani može upravljati od strane odgovornih institucija, kako bi se poboljšala opšta bezbednosna situacija u zajednici.

Uporedo sa OSBZ-ima, akcioni timovi za bezbednost (ATB) su funkcionalni u 27 opština. Tokom ovog perioda, od 27 opština u kojima ovi forumi funkcionišu, samo 14 opština je održalo 31 sastanak. Ovi forumi trebaju biti uspostavljeni u još 11 opština, kao što su: Novo Brdo, Mamuša, Dečane, Klina, Srbica, Severna Mitrovica, Leposavić, Štrpce, Južna Mitrovica, Klokot i Ranilug. Što se tiče Lokalnih saveta za javnu bezbednost (LSJB), oni funkcionišu u 28 opština, a njihova funkcionalnost još uvek nije urađena u 8 opština: Novo Brdo, Mamuša, Dečane, Severna Mitrovica, Peć, Junik, Štrpce i Ranilug, kao i da 2 opštine: Hani i Elezit i Južna Mitrovica nisu obezbedile podatke. Od 28 opština u kojima ovi forumi funkcionišu, samo 22 opštine su, u ovom periodu, održale ukupno 82 sastanka.

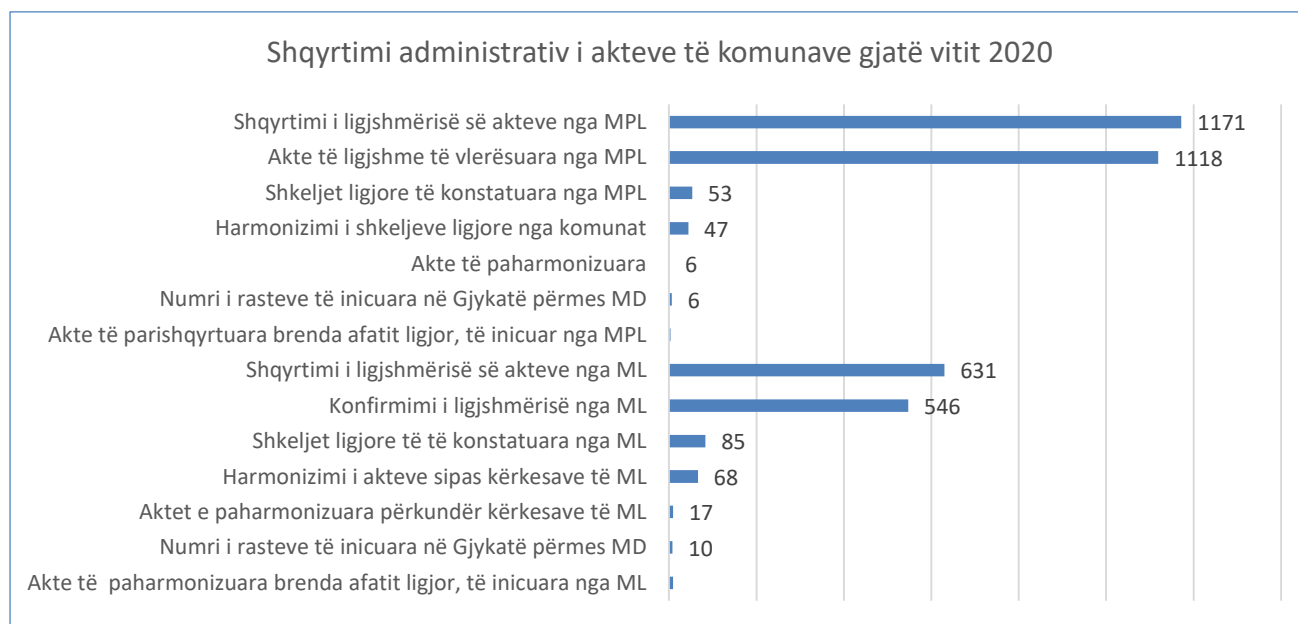
Skupštine opština i njihovi predsednici bi trebalo da se više usredsrede na bezbednosne prioritete, posebno na funkcionisanje OSBZ-a, kao glavnog organa za zastupanje bezbednosnih potreba

građana. Takođe, opštine treba da povećaju broj sastanaka ovog Saveta bar do minimalnog praga utvrđenog Administrativnim uputstvom.

Seoski saveti su uspostavljeni i funkcionalni u 24 opštine, u 11 opština: Mamuša, Ranilug, Dragaš, Klina, Junik, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Istok i Kosovo Polje nisu uspostavljeni, a u 3 opštine: Podujevo, Parteš i Priština su uspostavljeni, ali nisu funkcionalni.

Nadgledanje opština

Nadgledanje zakonitosti rada opština je u nadležnosti centralnih vlasti u zavisnosti od predmetnih oblasti u kojima se ova funkcija vrši. Načelno, MLS je nadzorni organ opština, ukoliko odgovornost za njihovo nadgledanje nije zakonom data nekom odgovornom ministarstvu ili ustanovi koja se bavi posebnim oblastima. Pregled dodeljenih nadležnosti vrši centralni organ Vlade koje ih je dodelilo². Postupak administrativnog razmatranja opštinskih akata je detaljnije uređen Uredbom (VRK) br. 10/2019 o administrativnom razmatranju opštinskih akata. Tokom 2020. godine, ukupno 1802 akta koja su odobrila skupštine opština (111 propisa i 1691 odluka) su bila predmet postupka procene zakonitosti. U nastavku je predstavljena slika sa podacima o postupku razmatranja zakonitosti opštinskih akata:



Dijagram 7: Postupak administrativnog razmatranja

Razmatranje zakonitosti akata opština od strane Ministarstva za lokalnu samoupravu. Na osnovu podataka prikupljenih iz procesa praćenja i razmatranja zakonitosti opštinskih akata, koji su takođe predstavljeni na gore predstavljenom grafikonu, možemo videti da: Od ukupno 1171 akta koje je Ministarstvo lokalne samouprave razmatralo tokom godine 2020. godine, od kojih je 1118

² Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, glava X, članovi 75. i 76.

opštinskih akata ocenjeno i potvrđeno kao zakonitim, dok su 53 druga akta ocenjena i vraćena opštinama na ponovno razmatranje kao akti koji nisu u skladu sa važećim zakonodavstvom. Takođe, primećujemo da su od ukupno 53 zahteva za ponovno razmatranje, opštine su nakon prijema zahteva za ponovno razmatranje preispitale i uskladile samo 47 akata prema zahtevu MPL-a i u skladu sa relevantnim zakonodavstvom, dok za 6 drugih akata opštine nisu preduzele određene pravne radnje za njihovo ponovno razmatranje i usklađivanje sa važećim zakonodavstvom.

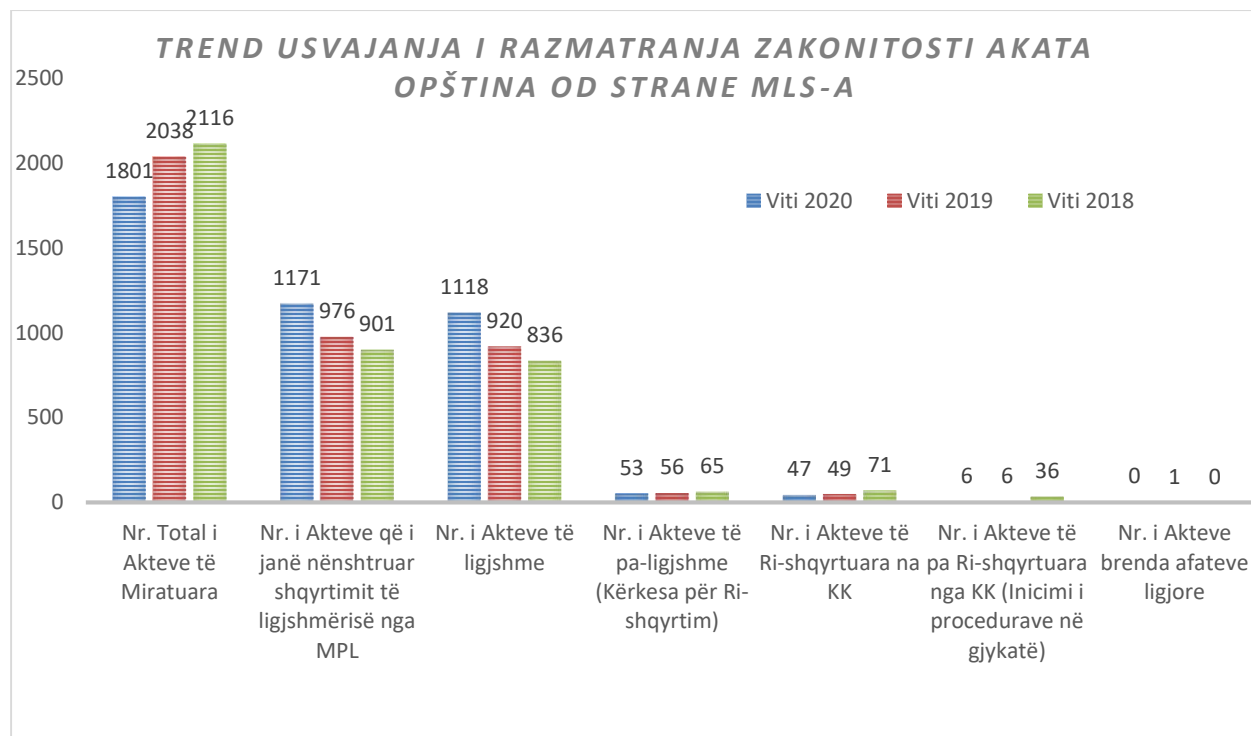
U vezi sa slučajevima akata o kojima je Ministarstvo lokalne samouprave zaključilo da opštine nisu preduzele zakonske radnje za ponovno razmatranje i usklađivanje, MLS je kompletiralo relevantni predmet za prigovor sudu i prosledio ga Ministarstvu pravde za dalje prosleđivanje sudu. Opštine koje uopšte nisu pregledale akte i koji su prosleđeni Ministarstvu pravde su: Kamenica (3 akta), Prizren (2 akta), Priština (1 akt). S tim u vezi, od tih akata opština Priština je ponovo razmotrila jedan akt, ali ga nije uskladila prema zahtevu MLS-a.

Prema prirodi vrste opštinskih akata koji su vraćeni na ponovno razmatranje dominiraju: oni koji se odnose na davanje opštinske imovine na korišćenje, opštinski statuti, opštinski propisi za transparentnost, odluke o dodeli lokacije izgradnje, zamena članova u stalnim odborima skupštine koji nisu u skladu sa Zakonom o ravnopravnosti polova itd.

Razmatranje zakonitosti opštinskih akata od strane resornih ministarstava. Na osnovu podataka prikupljenih iz procesa praćenja i zvanične komunikacije sa resornim ministarstvima, kao što je prikazano na grafikonu predstavljenom gore, vidimo da: Od ukupno 630 opštinskih akata koje su resorna ministarstva procenila i razmotrila tokom 2020. godine, od njih je 546 akata procenjeno i potvrđeno kao legalno, dok su 85 druga akta procenjena i proglašena nezakonitim. Za sve prekršaje utvrđene od strane resornih ministarstva, Ministarstvo lokalne uprave uputilo je dotičnim opštinama zahteve za ponovno razmatranje i usklađivanje opštinskih akata nadležnim organima.

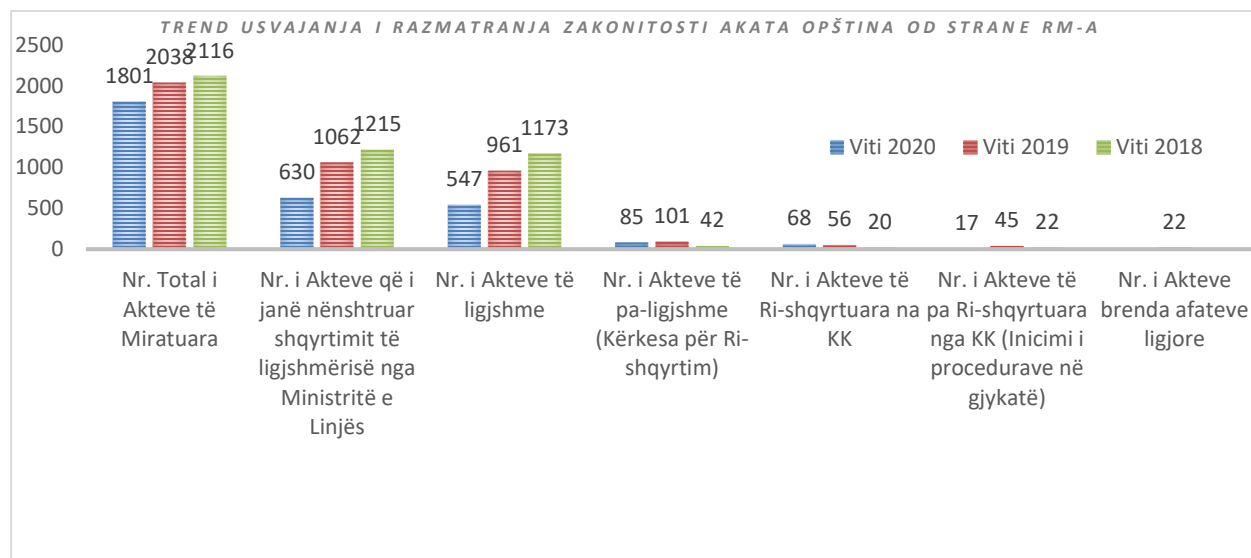
Od ukupno 85 zahteva za revidiranje, samo 68 ih je revidirano i usklađeno sa relevantnim zakonodavstvom na zahtev resornog ministarstva za nadzor, dok za preostalih 17 akata, opštine nisu preduzele određene zakonske delatnosti za revidiranje i usklađivanje sa važećim zakonodavstvom na snazi. Od toga, 13 opštinskih akata uopšte nisu procesuirane na revidiranje u Skupštinama sledećih opština: (Đakovica 3, Prizren 1, Dečan 2, Parteš 1, Priština 1, Uroševac 1, Klina 2, Ranilug 1 i Mališevo 2), dok su 2 akta revidirana ali nisu usaglašena prema zahtevu (Klina 1 i Parteš 1), i opštine Junik (1) i Elez Han (1) revidirale su i uskladile svoje akte nakon izveštajnog perioda u 2021. godini

Po prirodi vrste akata koji su vraćeni od strane Resornog ministarstva uglavnom se odnose na: izradu opštinskih razvojnih planova, odobravanje zonskih mapa, odobravanje uredbi o opštinskim tarifama i kaznama, zatim akte koji se odnose na subvencije za energiju, odluke o imenovanju građevinskih lokacija, uredbi o prikupljanju otpada, promena odredišta poljoprivrednog zemljišta u građevinsko itd.



Dijagram 8: Trend usvajanja i razmatranja zakonitosti akata opština od strane MLS-a

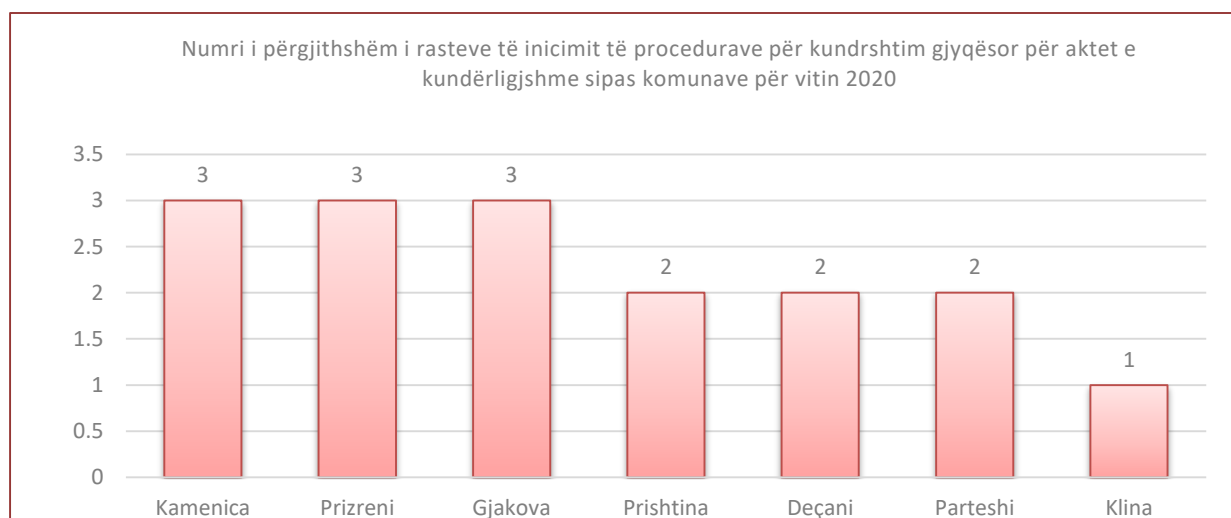
Iz gornjeg dijagrama možemo videti pad intenziteta rada Skupština opština u izdavanju opštinskih akata u poređenju sa prethodne dve godine za skoro 10% manje. S druge strane, imamo povećanje broja opštinskih akata koji su podložni pravnom razmatranju od strane Ministarstva lokalne samouprave za oko 10% više. Dok je trend zakonskih prekršaja i pokretanja sudskih postupaka preko Ministarstva pravde gotovo isti kao u protekle dve godine, nizak, ali evidentan.



Dijagrami 9: Trend usvajanja i razmatranja zakonitosti akata opština od strane RM-a

Na ovom dijagramu možemo videti značajan pad broja akata koje su resorna ministarstva prosledila i razmotrila za opštine u 2020. godini u poređenju sa prethodne dve godine, gde imamo pad od blizu 50% slučajeva. Dok je nivo zahteva za ponovno razmatranje relevantnih ministarstava za opštinske akte u odnosu na broj akata koji su razmatrani približno je jednak nivou prethodnih godina.

U principu, ukupan nivo zakonitosti opštinskih akata za 2020. godinu dostigao je 92%, dok je 8% akata procenjeno u suprotnosti sa važećim zakonodavstvom. Većina njih, ili 84% akata procenjenih kao nezakonita, opštine su ponovno razmotrile i uskladile sa zakonom. Iz ovoga možemo zaključiti da se samo 16 akata ili manje od 1% od ukupnog nivoa akata odobrenih za 2020. godinu smatra nezakonitim aktima za koje je pokrenut postupak osporavanja na sudovima za 7 opština i to: Kamenica, Prizren i Đakovica za po 3 akta, Priština, Dečani i Parteshi za po 2 akta i opština Klina za 1 akt.



Dijagrami 7.1. Slučajevi pokretanja sudskog postupka

TABELA 1. Tabelarni prikaz opština koje su ponovno razmotrile akte i one koje nisu prošle kroz proces ponovnog razmatranja od strane Skupštine opštine

OPŠTINA	BR. ZAHTEVA ZA PONOVO RAZMATRANJE	NADZORNI ORGAN	PONOVO RAZMATRANJE AKTA	USLAĐIVANJE OPŠTINSKOG AKTA	UPUĆIVANJE U MP (SUDU)
KAMENICA	3	MLS	NE	NE	DA
PRIZREN	3	MLS (2)	NE	NE	DA
		RM (1)	NE	NE	DA
ĐAKOVICA	3	RM	NE	NE	DA
PRIŠTINA	2	MLS	NE	NE	DA
		RM	DA	NE	DA
DEČANE	2	RM	NE	NE	DA
PARTEŠ	2	RM	NE	NE	DA
		RM	DA	NE	DA
KLINA	3	RM (2)	NE	NE	NE
		RM (1)	DA	NE	DA
RANILLUG	1	RM	NE	NE	NE
MALISHEVA	1	RM	NE	NE	NE
ELEZ HAN ³	1	RM	NE	NE	NE
JUNIK ⁴	1	RM	NE	NE	NE

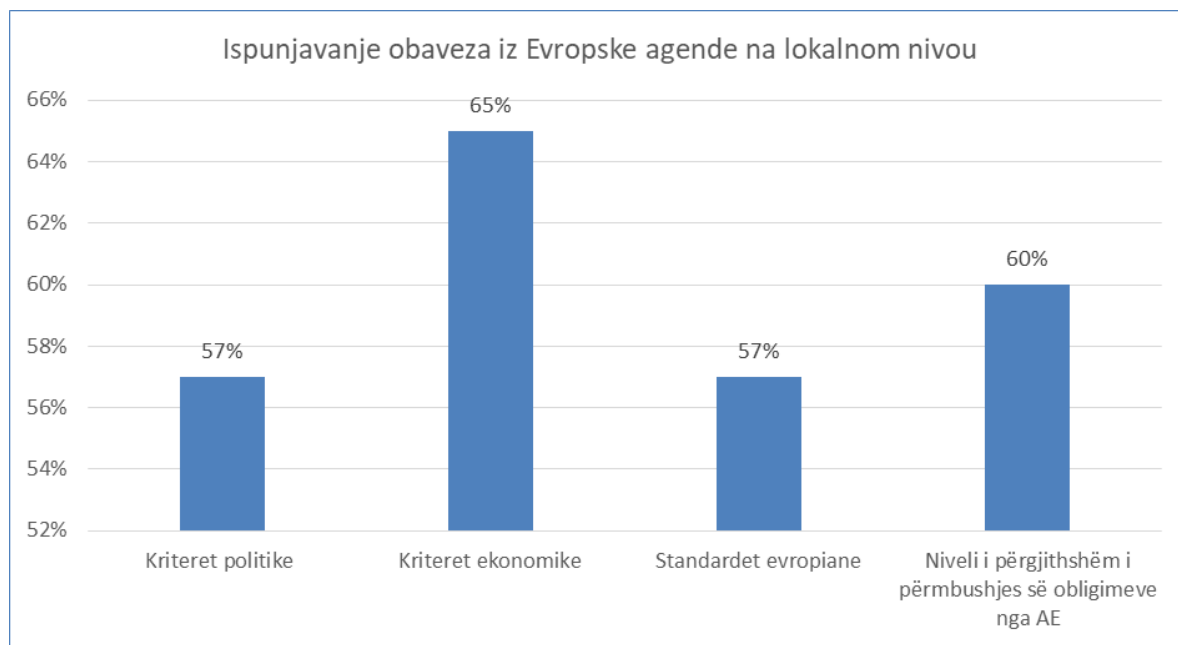
³ Opština Elez Han pregledala je akt 2021. godine.⁴ Opština Junik pregledala je akt 2021. godine.

EVROPSKA AGENDA ⁵

Primena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je jedan od najvažnijih prioriteta Republike Kosovo koji su potpisale Republika Kosovo i Evropska unija i stupio na snagu 1. aprila 2016. godine. Skupština Republike Kosovo je, 10. marta 2016. godine, odobrila Nacionalni program za sprovođenje SSP-a, dokumenat koji obavezuje državne ustanove da ispune sve obaveze zahtevane u ovom procesu. Opštine kao poseban nivo ustanova državne uprave imaju svoju odgovornost u vezi sa ispunjavanjem mera zahtevanih u oblasti evropske agende. U tom smislu, Ministarstvo lokalne uprave je, kako bi koordiniralo aktivnosti u ovoj oblasti sa nivoom lokalne samouprave, tokom 2020. godine preduzelo niz radnji za rešavanje i sprovođenje obaveza evropske agende, koje su predstavljene u ovom izveštaju. Uzimajući u obzir razvoj pandemije COVID-19 i doprinos opština u ovoj fazi, izveštaj takođe uključuje aktivnosti opština u upravljanju globalnom pandemijom COVID-19, na sledeći način:

- Program opština u ovoj oblasti je strukturiran na osnovu 3 glavna kriterijuma integracije: a) politički kriterijumi, b) ekonomski kriterijumi i c) evropski standardi.
- Opštine su obezbedile informacije u vezi sa tim na osnovu pojedinačnih planova koje je izradio MLS, a koji uključuju obaveze prema: Nacionalnom programu za sprovođenje SSP-a, izazove lokalne samouprave identifikovanim u Izveštaju o zemlji i drugim odgovarajućim dokumentima.
- Na osnovu podataka koje su obezbedile opštine, tokom 2020. godine su opštine Republike Kosovo uspele da ispune 57% aktivnosti u oblasti političkih kriterijuma. Međutim, što se tiče ispunjavanja ekonomskih kriterijuma, opštine su uspele da ispune 65% kriterijuma, a u oblasti evropskih standarda su ostvarile 57% aktivnosti. Ukupan nivo ispunjavanja opštinskih obaveza iz evropske agende za 2020. godinu iznosi 60%, i to:

⁵ Podaci iz dela Evropske agende zasnivaju se na pojedinačnim izveštajima samih opština u MLSA



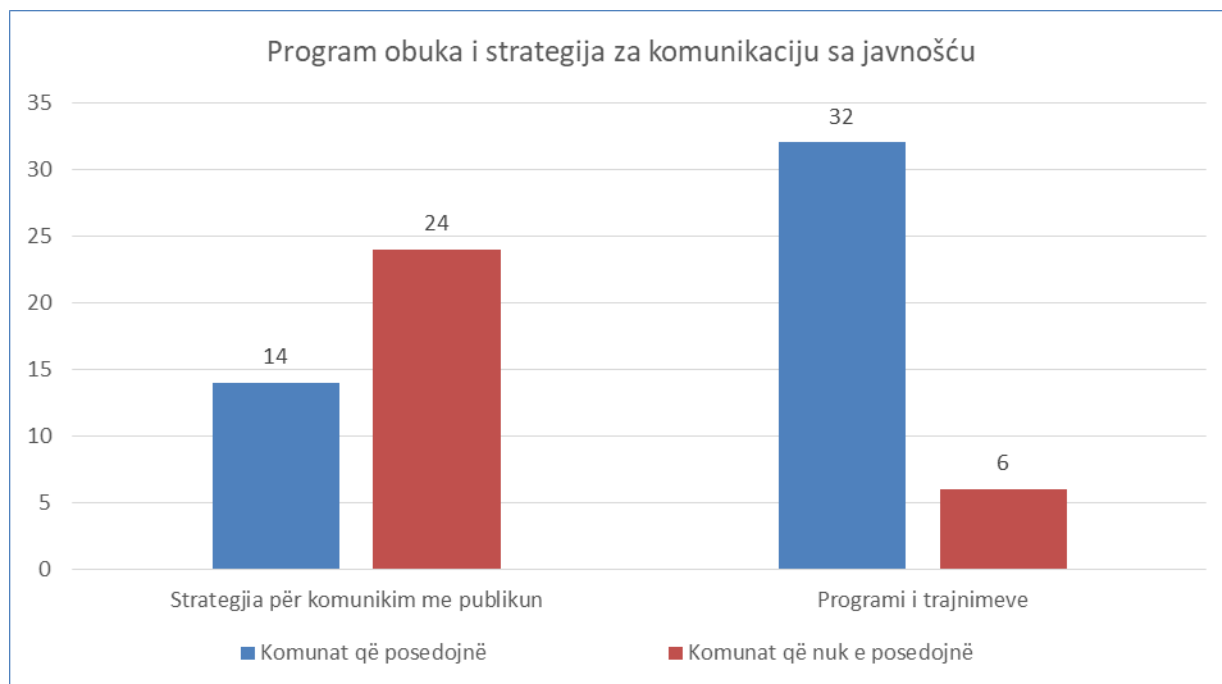
Dijagram 8: Ispunjavanje obaveza opština iz Evropske agende

Politički kriterijumi

Stabilnost ustanova u demokratskoj vlasti, poštovanje ljudskih prava i prava nevećinskih zajednica, je jedno od glavnih poglavlja države, koje mora biti ispunjeno u odnosu na agendu evropskih integracija. Ispunjavanje političkih kriterijuma je obaveza koju Kosovo mora da ispuni kao potencijalni kandidat za članstvo u EU. Ovaj deo izveštaja uključuje podatke o aktivnostima opština u oblasti političkih kriterijuma, sa osvrtom na: jačanje lokalne javne uprave, saradnju sa civilnim društvom, borbu protiv terorizma, borbu protiv korupcije, ljudska prava i prava nevećinskih zajednica, rodnu ravnopravnost, prava dece, imovinska prava, zaštitu i promociju kulturnog nasleđa, kao i druge odgovarajuće oblasti.

Jedna od glavnih oblasti, koja je deo političkih kriterijuma je funkcionisanje lokalne javne uprave. Tokom 2020. godine su preduzete brojne aktivnosti na obezbeđivanju potrebnih kapaciteta za administraciju lokalne samouprave, povećanju kvaliteta javnih usluga za građane, pružanju ovih usluga uz najniže moguće rashode i u realnom vremenu, povećanju efikasnosti i transparentnosti, promovisanju elektronske uprave i izgradnja efikasnijih mehanizama odgovornosti u odnosu na građane.

Kao deo mera za podizanje kapaciteta ljudskih resursa, opštine su izradile Program i bazu podataka o obukama. Program obuke je izrađen u 32 opštine, sa izuzetkom 6 opština: Obilić, Ranilug, Priština, Podujevo, Štrpce i Severna Mitrovica, koje nisu ispunile ovu obavezu. Međutim, u cilju daljeg unapređenja okvira javnih politika u oblasti uprave, podaci pokazuju da je značajan broj opština izradio nacrt Strategije za komunikaciju sa javnošću.



Dijagram 9: Program obuka i strategija za komunikaciju sa javnošću

Na taj način, od 38 opština koje izveštavaju, 14 opština je izradilo ovu strategiju, a ostalih 24 opština: Obilić, Štimlje, Uroševac, Mamuša, Novobarde, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Kamenica, Prizren, Viti, Južna Mitrovica, Priština, Dragaš, Glogovac, Severna Mitrovica, Kačanik, Leposavić, Kosovo Polje, Gnjilane, Lipljan, Junik i Štrpce još uvek nisu izradili.

Značajno pitanje učešća građana u procesu kreiranja javnih politika na lokalnom nivou su i javne konsultacije. Prema podacima iz opština, postoje 34 opštine koje su preduzele konkretne radnje za uključivanje građana u javne konsultacije, putem: javnih poziva, raspodele letaka, kampanja podizanja svesti, širenja mreže javnih informacija, izrade plana za učešće građana na javnim konsultacijama itd. Međutim, 4 opštine: Istok, Štimlje, Mamuša i Kosovo Polje nisu ništa preduzele u tom smislu.

Tokom 2020. godine je postignut značajan napredak u četiri opštine na severu Kosova, gde su osnovane direkcije i imenovani direktori opštinskih direkcija. Sa druge strane, samo 1 opština (Zubin Potok) ima uspostavljene centre za pružanje usluga građanima, dok je funkcionisanje sistema intraneta u okviru administrativnih usluga uspostavljeno u 3 opštine (Zubin Potok, Leposavić i Severna Mitrovica).

Tokom ovog perioda, opštine su preduzele konkretne radnje za uključivanje nevećinskih zajednica u javnu upravu, putem: sprovođenja važećih zakona u vezi sa pravima iz radnog odnosa nevećinskih zajednica, podsticanja njihovog uključivanja putem kampanja za podizanje svesti, kao što je jačanje uloge opštinske kancelarije za zajednice i povratak. Broj zaposlenih iz nevećinskih zajednica u lokalnim javnim ustanovama, prema podacima 32 opštine je skoro 1191, sa izuzetkom 4 opštine: Elez Han, Kačanik, Junik i Glogovac, koje su prijavile da nemaju zaposlenih iz nevećinska zajednica.

Pored njih, 2 opštine: Obilić i Severna Mitrovica nisu obezbedile podatke. Povećanje odgovornosti lokalne vlasti prema zahtevima/preporukama zaštitnika građana za preduzimanje konkretnih radnji za lokalnu vlast je bila jedan od prioriteta 2020. godine. Stoga su, od 38 opština, samo 13 opština: Đakovica, Novo Brdo, Vučitrn, Mališevo, Gnjilane, Kosovo Polje, Priština, Prizren, Vitina, Kamenica, Glogovac, Junik i Severna Mitrovica dobile 39 zahteva/preporuka, od kojih je 19 zahteva ili 49% vratilo pozitivno, a 20 ili 51% zahteva je u postupku razmatranja.

Opštine su takođe obezbedile saradnju sa organizacijama civilnog društva. Široka mreža nevladinih organizacija koje deluju u zemlji prate i uključuju se u projekte koji imaju za cilj poboljšanje života građana. Iz predstavljenih podataka, većina opština je pružila finansijsku podršku projektima NVO-a. Broj podržanih NVO-a u 30 opština iznosi 1138 projekata vrednih 17.799.274,43 evra, a 8 opština: Mamuša, Uroševac, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Dečan i Štrpce nisu izdvojile budžet za podršku organizacijama civilnog društva. Takođe, transparentnost objavljivanja NVO-a korisnika, odnosno objavljivanje sredstava, kriterijuma i NVO-a korisnika na internet stranicama opština je izvršeno u 24 opštine koje pružaju podrške organizacijama civilnog društva, a ostalih 6 opština: Obilić, Podujevo, Kosovo Polje, Severna Mitrovica, Gračanica i Kamenica nisu objavile ove podatke.

Transparentnost opštinske uprave je bila jedan od prioriteta 2020. godine i kao takav je neprekidno praćen od strane centralnog nivoa. Izvršene su izmene u zakonskom paketu za transparentnost u opštinama, kao i unapređenje elektronskih informacionih sistema. Opštinske internet stranice obezbeđuju više informacija, a takođe omogućavaju prijavu putem interneta za dobijanje dokumenata o civilnom statusu, prijavu putem interneta za građevinske dozvole, kao i podnošenje obaveštenja i zahteva o bezbednosti u zajednici.

Primena nacionalne strategije za sprečavanje nasilnog ekstremizma, kao i strategije za borbu protiv terorizma, je proširena na lokalni nivo uprave. Opštine su preduzele konkretne radnje na podizanju svesti građana protiv radikalizma koji može dovesti do nasilnog ekstremizma. Takve kampanje se organizuju u 13 opština, putem sledećih aktivnosti: kampanja podizanja svesti, aktivnosti na terenu, redovnih sastanaka sa članovima OSBZ-a, sastanka sa predstavnicima verskih zajednica itd. Sa druge strane, 25 opština: Prizren, Priština, Vitina, Podujevo, Istok, Klokot, Zvečan, Klina, Orahovac, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Kosovo Polje, Lipljan, Mališevo, Đakovica, Novo Brdo, Mamuša, Vučitrn, Obilić, Ranilug i Zubin Potok nisu preduzele nijednu radnju/aktivnost na podizanju svesti građana protiv radikalizma, koji bi mogao dovesti do nasilnog ekstremizma.

U cilju borbe protiv korupcije, opštine su, u slučajevima sukoba interesa od strane opštinskih službenika, prijavljivale takve slučajeve. Tako, tokom 2020. godine, u 35 opština nije bilo slučajeva sukoba interesa od strane opštinskih službenika, a u 3 opštine: Elez Han, Gračanica i Orahevec je bilo 5 slučajeva. Na osnovu Zakona o lokalnoj samoupravi (član 38), pre donošenja odluka u skupštini opštine, kao i upravnih postupaka u vezi sa bilo kojim pitanjem za koje se može izraziti lični ili materijalni interes, članovi skupština su dužni da prijave sukob od interesa. U vezi sa ovim pitanjem, u 35 opština nije bilo prijava o sukobu interesa od strane članova skupštine, a u ostale 3 opštine: Lipljan, Mališevo i Kačanik je bilo 7 slučajeva prijave o sukobu interesa.

Kako bi poboljšala operativna gledišta administrativnog rada, odgovornosti za donošenje odluka, ojačala unutrašnja kontrola i povećao kvalitet usluga, opštine su izradile lokalne planove integriteta. Ovi planovi su sastavljeni u 18 opština, a ostaje da se završe u 20 opština: Obilić, Uroševac, Štimlje, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Kamenica, Zvečan, Elez Han, Prizren, Južna Mitrovica, Dečane, Dragaš, Klina, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica i Štrpce. Pored toga, od 38 opština, samo je 17 opština imenovalo odgovorne službenike za izveštavanje o sprovođenju lokalnih planova integriteta, a ostala 21 opština nije imenovala odgovorne službenike, a to su: Mališevo, Suva Reka, Novo Brdo, Obilić, Ranilug, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Štrpce, Severna Mitrovica, Gračanica, Junik, Prizren, Vitina, Podujevo, Južna Mitrovica, Klokot, Kosovo Polje, Kamenica i Priština.

Delotvorna primena zakonodavstva o kulturnom nasleđu je deo stalnog angažovanja opštinskih organa. Prema podacima, Plan zaštite kulturnog nasleđa je izradilo 5 opština: Lipljan, Prizren, Orahovac, Srbica i Kačanik, a ostaje izazov izrada ovog plana za ostale opštine. U okviru zaštite kulturnog nasleđa za podizanje svesti i promociju zaštite nasleđa u 27 opština, preduzete su radnje kao što su: kampanje podizanja svesti, raspodela raznih brošura i obaveštenja, priprema mapa i brošura koje su u značajnom broju za građane i posetioce, ulaganja (restauracije) u imovinu kulturnog nasleđa, saradnja sa Regionalnim centrom za kulturno nasleđe, organizacija poseta muzeja sa srednjoškolcima i studentima, obeležavanje zaštićenih oblasti kulturnog nasleđa itd. Međutim, ostalih 11 opština, kao što su: Novo Brdo, Mamuša, Klina, Orahovac, Severna Mitrovica, Južna Mitrovica, Podujevo, Klokot, Elez Han, Ranilug i Zubin Potok nisu preduzele nijednu aktivnost.

Tokom ovog perioda su identifikovana 3 slučaja nelegalne gradnje u zaštićenim oblastima u 2 opštine: Istok i Orahovac, za koje su preduzete odgovarajuće proceduralne mere. Takođe, u 15 opština je postavljena oprema za praćenje bezbednosti objekata kulturne baštine, odnosno pravoslavnih crkava. U 8 opština: Gnjilane, Štimlje, Suva Reka, Novo Brdo, Vučitrn, Obilić, Uroševac i Istok ova oprema je delimično obezbeđena, a u ostalih 15 opština: Kačanik, Peć, Orahovac, Glogovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Mališevo, Parteš, Priština, Kamenica, Klokot, Elez Han, Ranilug i Južna Mitrovica nije obezbeđena oprema za praćenje bezbednosti.

Dva saveta uspostavljena u Orahovcu i Prizrenu, odnosno: Savet za selo Velika Hoča i Radna grupa za Istorijski centar Prizrena, su nastavili da budu funkcionalni. U tom smislu, preduzete su mere od strane odgovarajućih opština, pri čemu su izrečene obavezne kazne, imenovani su opštinski inspektori koji će vršiti inspekciju nelegalnih građevina u zaštićenoj oblasti grada Prizrena. Takođe, Savet za selo Velika Hoča je nastavio da bude funkcionalan, za šta su izdvojena sredstva u iznosu od 24.904,00 evra. Što se tiče sanacije korita reke Bistrica, opština Prizren je u procesu sanacije.

Opština Kosovo Polje sprovodi studiju izvodljivosti za osnivanje Muzeja prirode, koji se gradi u saradnji sa Ministarstvom kulture, omladine i sporta.

Ekonomski kriterijumi

Ekonomski razvoj ostaje jedan od glavnih prioriteta na nivou zemlje. Ekonomske politike čine programsku suštinu gotovo svih mehanizama državne uprave, uključujući i opštine koje u tom pogledu imaju neospornu ulogu. U 2020. godini je nastavljena primena Strategije za lokalni ekonomski razvoj, a se u zakonu o finansijama lokalne samouprave vrše promene. Ove strukturne promene uključuju odgovarajuće mogućnosti koje utiču na finansijsku održivost opština, stvaranje uslova za razvoj poslovanja, povećanje kapitalnih ulaganja, uravnoteženje ulaganja prema stvarnim procenama, efikasno korišćenje opštinske imovine za strana ulaganja i u mnogim drugim sektorima od uticaja.

Što se tiče konkretnih aktivnosti predviđenih planovima opština u ovoj oblasti, tokom 2020. godine su, u 31 opštini, stvoreni neophodni uslovi za funkcionisanje *one-stop-shop* (sve na jednom mestu) centara, koji olakšavaju pružanje usluga poslovanjima, uključujući njihovu registraciju, što je više nego u 2019. kada je bilo 28 opština koje su ove centre učinile funkcionalnim. Međutim, postoji još 7 opština koje još uvek nisu funkcionalizovale centre za registraciju poslovanja (*one-stop-shop*), kao što su: Mamuša, Zubin Potok, Klokot, Zvečan, Priština, Parteš i Junik.

Uzimajući u obzir uticaj globalne pandemije COVID-19 na zemlju, opštine su pružile finansijsku podršku lokalnim poslovanjima. Tako, prema podacima, postoji 15 opština koje su pružile finansijsku podršku u iznosu od 1.369.069,08 evra. Međutim, još 23 opštine, kao što su: Lipljan, Mališevo, Gnjilane, Suva Reka, Novo Brdo, Mamuša, Obilić, Zubin Potok, Dečane, Dragaš, Klina, Peć, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Vitina, Parteš, Istok, Klokot, Zvečan, Elez Han i Ranilug nisu izdvojile budžetska sredstva.

U većini opština problemima koji otežavaju uslove poslovanja se smatraju: nesigurno tržište za plasman njihovih proizvoda, nepovoljni krediti za poslovanja, nedostatak strateških ulaganja i direktnih stranih ulaganja, nedostatak poslovnih subvencija za nova radna mesta, nelojalna konkurencija, neformalna ekonomija, visoki operativni tashodi, nedostatak stručne radne snage. U tom smislu, 13 opština je izradilo Strategije za lokalni privredni razvoj, 6 opština je u procesu izrade, 2 opštine: Kačanik i Mališevo imaju strategije kojima je istekao rok, 3 opštine: Dečane, Leposavić i Zubin Potok nemaju strategije, a ostalih 14 opština: Peć, Mamuša, Prizren, Vitina, Priština, Uroševac, Orahovac, Kamenica, Junik, Dragaš, Parteš, Novo Brdo, Kamenica i Klokot imaju opštinske planove razvoja.

Kako bi se uticalo na borbu protiv neformalne ekonomije, u 29 opština je angažovano 63 tržišna inspektora.

Međutim, postoji 9 opština: Novo Brdo, Zubin Potok, Mamuša, Priština, Zvečan, Leposavić, Štrpce, Severna Mitrovica i Štimlje, koje još uvek nemaju tržišnog inspektora. Nivo koordinacije između lokalnog i centralnog tržišnog inspektorata je neprekidan putem redovnih sastanaka. U to smislu, u 29 opština su preduzete radnje kao što su: usmene i pismene opomene, inspekcije o posedovanju uverenja o registraciji poslovanja i izdavanje računa-fiskalnih kupona, inspekcije u subjektima za koje je utvrđeno da obavljaju delatnost bez registracije (ekonomija na crno) prema kome su

preduzete zakonom propisane mere itd. Međutim, 9 opština: Zubin Potok, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Zvečan, Kosovo Polje, Obilić i Ranilug nisu preduzele mere.

Što se tiče planiranja opštinske imovine za lokalni privredni razvoj, postoje 24 opštine koje su objavile registar opštinske imovine na zvaničnoj internet stranici opštine, a u ostalih 14 opština: Gnjilane, Mamuša, Zubin Potok, Dečane, Klina, Kačanik, Severna Mitrovica, Leposavić, Junik, Priština, Podujevo, Istok, Zvečan i Elez Han, registar još uvek nije objavljen. Takođe, u 12 opština je izvršena funkcionalizacija ekonomskih zona, u 21 opštini: Uroševac, Đakovica, Novo Brdo, Mamuša, Obilić, Ranilug, Zubin Potok, Dečane, Klina, Kačanik, Severna Mitrovica, Leposavić, Junik, Priština, Podujeva, Istog, Zvečan, Elez Han, Klokot, Kosovo Polje i Kamenica još uvek nije izvršena funkcionalizacija, a 5 opština: Lipljan, Mališevo, Gnjilane, Vučitrn i Prizren su u postupku funkcionalizacije ovih zona.

Opštine su takođe usredsređene na poboljšanje upravljanja javnim finansijama, pošto izazov ostaje posebno trošenje budžetskih sredstava u kategoriji kapitalnih rashoda. Sprovođenje preporuka revizora utiče na poboljšanje upravljanja javnim finansijama radi boljeg učinka i boljih usluga građanima. Tokom 2020. godine, od 38 opština koje su izveštavale, 33 je od generalnog revizora dobilo 455 preporuka. Od toga su rešavane 256 preporuke ili 56%, 112 preporuka ili 25% ostaje nerešeno, a 87 preporuka ili 19% je u postupku. Od ovih preporuka, primljeno je 119 finansijskih preporuka i 37 preporuka o učinku. Kako bi se poboljšalo lokalno finansijsko upravljanje, 32 opštine su preduzele radnje, uključujući: uspostavljanje radne grupe za sprovođenje preporuka revizora, izradu akcionog plana za sprovođenje preporuka revizora, pripremu spiska rizika i izveštaja o samoproceni, povećanje odgovornosti itd. Jedinica za unutrašnju reviziju radi u 28 opština, a postoji 11 opština, kao što su: Mamuša, Zubin Potok, Severna Mitrovica, Leposavić, Parteš, Zvečan, Elez Han, Obilić, Podujevo, Klokot i Kosovo Polje u kojima ova jedinica još uvek nije funkcionalna.

Evropski standardi

Glavna komponenta lokalnog privrednog razvoja ostaje poljoprivredni sektor, naime pravilno i delotvorno sprovođenje politika koje su od suštinskog značaja za funkcionisanje zajedničkih evropskih poljoprivrednih politika. Od ukupno 38 opština, samo 6 opština: Lipljan, Priština, Podujevo, Kamenica, Glogovac i Junik su izradile Program programa poljoprivrede i ruralnog razvoja, a Plan upravljanja ruralnim zemljištem je izrađen u samo 2 opštine: Lipljan i Štimlje.

Centri za informisanje poljoprivrednika rade u 33 opštine, a u 5 opština: Severna Mitrovica, Leposavić, Podujevo, Klokot i Zubin Potok ovi centri još uvek ne rade. Postoji 29 opština koje su pružile podršku za 6952 poljoprivrednika za razvoj poljoprivrede u sektorima: stočarstvo, voćstvo, žitarice, povrtarstvo, korisnici gajenja lekovitog i aromatičnog biljkama (LAB) itd. Međutim, 9 opština: Mamuša, Ranilug, Zubin Potok, Dečan, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Junik i Klokot tokom ove godine nisu pružile podršku poljoprivrednicima.

Za zaštitu poljoprivrednog zemljišta i promociju značaja poljoprivrednog zemljišta, 10 opština je preduzelo kampanje za podizanje svesti, a postoji 29 opština: Lipljan, Uroševac, Mališevo, Štimlje,

Novo Brdo, Mamuša, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Orahovac, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Priština, Vitina, Parteš, Istok, Elez Han, Kamenica, Đakovica, Obilić, Ranilug, Zubin Potok, Podujevo i Klokot koje nisu preduzele mere. Prema podacima, u 16 opština su sistematizovani poljoprivredni inspektori, a postoje 22 opštine: Vučitrn, Obilić, Mališevo, Đakovica, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Kosovo Polje, Kamenica, Zvečan, Južna Mitrovica, Parteš, Dragaš, Kačanik, Glogovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Peć i Gnjilane koje još uvek nemaju poljoprivredne inspektore. Takođe, broj poljoprivrednih inspekcija u 14 opština je 4229, a 24 opštine: Uroševac, Obilić, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Mališevo, Mamuša, Gnjilane, Istok, Kosovo Polje, Elez Han, Podujevo, Klokot, Vitina, Parteš, Zvečan, Kamenica, Mitrovica, Dragaš, Kačanik, Leposavić, Peć, Štrpce i Severna Mitrovica nisu imali inspekcije. Broj podnetih zahteva u vezi ovih inspekcija, u 8 opština: Đakovica, Lipljan, Štimlje, Vučitrn, Priština, Prizren, Glogovac i Orahovac, je 218.

Takođe je odvijan određeni broj aktivnosti u oblasti energetske efikasnosti. Plan energetske efikasnosti je izrađen u 32 opštine. Treba preduzeti radnje za izradu ovih planova u 6 opština koje ih nemaju na raspolaganju, kao što su: Vučitrn, Mališevo, Ranilug, Severna Mitrovica, Zvečan i Leposavić.

Opštine su postigle napredak u uspostavljanju lokalnih mehanizama za sprovođenje Zakona protiv diskriminacije. U skladu sa zakonskim obavezama, 32 opštine su imenovalе službenika za zaštitu od diskriminacije. Ovo pitanje još nije sprovedeno u još 6 opština, kao što su: Mamuša, Dečane, Severna Mitrovica, Leposavić, Podujevo i Istok, koje još uvek nisu imenovalе odgovarajućeg službenika.



Dijagram 10: Lokalni mehanizmi za sprovođenje Zakona protiv diskriminacije.

Opštine su nastavile svoje aktivnosti u oblasti zaštite ljudskih prava. Postoji 21 opština koja je odvijala aktivnosti za promociju i zaštitu ljudskih prava kao što su: predavanja u školama, informativne i savetodavne sednice, kampanje podizanja svesti itd. Međutim, u 17 opština: Lipljan, Vučitrn, Mamuša, Zubin Potok, Dečane, Klina, Orahovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Vitina, Parteš, Klokot, Zvečan, Kosovo Polje i Istok nije bilo aktivnosti.

Takođe, u 8 opština je izrađena Strategija i akcioni plan protiv nasilja u porodici: Lipljan, Đakovica, Istok, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Dragaš i Srbica, a u ostalim opštinama to još uvek nije učinjeno. Opštinski organi su takođe preduzeli mere za sprečavanje nasilja u porodici. U 23 opštine je prijavljeno 1212 slučajeva rodno zasnovanog nasilja, a u 15 opština: Mališevo, Štimlje, Novo Brdo, Mamuša, Ranilug, Dečane, Dragaš, Kačanik, Orahovac, Severna Mitrovica, Gračanica, Podujevo, Parteš, Lipljan i Istok nije bilo prijavljenih slučajeva nasilja. U tu svrhu, 20 opština je uspostavilo opštinske savete za zaštitu žrtava nasilja u porodici i održalo 39 sastanaka, a 18 opština: Dečane, Klina, Kačanik, Orahovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Junik, Klokot, Kosovo Polje, Kamenica, Uroševac, Novo Brdo, Vučitrn, Đakovica, Mamuša, Ranilug i Zubin Potok još uvek nisu uspostavljeni.

Zakon o ravnopravnosti polova predviđa utvrđivanje opštih i posebnih mera kojima se garantuju jednaka prava žena i muškaraca i utvrđuje odgovorne subjekte i njihove nadležnosti za izradu i sprovođenje normativnih akata za razvoj rodne ravnopravnosti u društvu. U cilju poštovanja i sprovođenja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, imenovan je službenik za rodnu ravnopravnost u svim opštinama. Iako ne u odgovarajućoj meri, zapošljavanje žena na lokalnom nivou je, prema podacima iz 38 opština, prisutno na rukovodećim položajima. Tokom ovog perioda, opštine ulažu neprekidne napore da podrže sprovođenje rodnih politika, gde je u 38 opština broj žena na rukovodećim položajima 1859. Pored toga, u lokalnoj javnoj upravi, uključujući i skupštinu opštine u 38 opština, ima 3669 žena. U izveštaju Evropske komisije o Kosovu za 2020. se navodi „Žene su i dalje nedovoljno zastupljene u lokalnom donošenju odluka i trenutno nema nijedne predsednice opštine ni u jednoj od kosovskih opština. Od 38 gradonačelnika Kosova, 27 je iz albanske zajednice, 10 iz srpske i 1 iz turske zajednice. Sve opštine su ispunile svoju obavezu da imenuju zamenika gradonačelnika iz nevećinskih zajednica”⁶.

Takođe, u 38 opština su imenovane samo 2 žene potpredsednice opština u opštinama Suva Reka i Zubin Potok, a u 10 opština u kojima bi trebalo da postoji mesto zmenika gradonačelnika za zajednice, samo 1 žena obavlja ovu funkciju. Pored toga, izabrano je samo 6 žena predsedavajućih skupština opština: Uroševac, Gnjilane, Kosovo Polje, Srbica, Štimlje, Zvečan, a u 38 opština su imenovani direktori opštinskih direkcija ili ukupno 377 direktora. Iz ovih podataka primećujemo da je na ove položaje postavljeno 95 žena, a ostatak od 282 su muškarci. Opštine Glogovac, Klokot i Kamenica su postavile 50% žena na ovim položajima. Dakle, žene zastupljene na položajima za donošenje odluka, izraženo u postotcima, su 25,2%, a ostatak ili 74,8% su muškarci, opština Kamenica predvodi sa 7 direkcija koje vode žene, od ukupno 11 direkcija i u opštini Glogovac su pet (5) žene, od 10 direkcija. Opštine Glogovac, Klokot i Kamenica postavile su 50% žena na ovim položajima.

⁶ Evropska komisija: „Izveštaj o Kosovu za 2020. godinu”, Brisel, 6. 10. 2020, str. 12.

Takođe je postignut napredak u podizanju svesti i poboljšanju imovinskih prava žena. Zbog toga su kampanje za podizanje svesti, okrugli stolovi i seminari održani u 30 opština, a 8 opština: Đakovica, Zubin Potok, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Istok, Zvečan i Elez Han nisu preduzele radnje.

Povodom stupanja na snagu Zakona o zaštiti dece, pojavilo se i nekoliko radnji koje obavezuju opštine da preduzmu konkretne radnje za sprovođenje ovog Zakona. U tom smislu, 18 opština je imenovalo odgovarajuće službenike za zaštitu dece, a u 20 opština: Mališevo, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Orahovac, Glogovac, Srbica, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Novo Brdo, Prizren, Istok, Zvečan, Kosovo Polje, Obilić, Zubin Potok, Podujevo i Klokot još uvek nisu imenovala dotične službenike. Kako bi se podigla svest o ovom Zakonu, u 13 opština su organizovane kampanje za podizanje svesti, a 23 opštine: Lipljan, Uroševac, Mališevo, Suva Reka, Štimlje, Novo Brdo, Ranilug, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Junik, Orahovac, Srbica, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Vitina, Kosovo Polje, Obilić, Zubin Potok, Podujevo, Istok, Klokot i Zvečan nije vođena nijedna kampanja. Međutim, postoji 7 opština: Lipljan, Mamuša, Kačanik, Peć, Mališevo, Gnjilane i Severna Mitrovica koje su izdvojile sredstva za razvoj i održavanje službi za zaštitu dece.

Pitanje borbe protiv trgovine ljudima i dalje ostaje izazov i za lokalni nivo. Tokom izveštajnog perioda, 7 opština: Lipljan, Uroševac, Novo Brdo, Suva Reka, Parteš, Mitrovica i Peć imaju operativna skloništa za žrtve trgovine ljudima, a u ostalim opštinama nije zabeležen nijedan slučaj zbrinjavanja. Takođe, u 9 opština je prijavljeno 115 slučajeva zbrinjavanja i obeštećenja žrtava trgovine ljudima, za koje su pomoć pružale opštine. Što se tiče usvajanja trogodišnjeg plana za socijalno stanovanje, ovaj plan je izrađen u 13 opština, a postoji još 25 opština, kao što su: Mališevo, Novo Brdo, Vučitrn, Mamuša, Obilić, Dragaš, Klina, Kačanik, Junik, Orahovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Priština, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Klokot, Zvečan, Kamenica, Elez Han, Ranilug, Zubin Potok i Parteš koje još uvek nisu izradile ovaj plan.

Kako bi se olakšalo pružanje usluga građanima, opštine su se postarale da uspostave unutrašnje mehanizme za pružanje besplatne pravne pomoći, kancelarije koje su na osnovu važećeg zakonodavstva uspostavljene preko regionalnih kancelarija u 7 regiona. Prema podacima, kancelarije za besplatnu pravnu pomoć funkcionišu samo u 5 regiona: Uroševac, Gnjilane, Đakovica, Peć i Prizren. Međutim, mobilne kancelarije za besplatnu pravnu pomoć, kao oblik organizovanja pravnih usluga u uspostavljene 12 opština, a u 26 opština: Gnjilane, Štimlje, Mamuša, Obilić, Lipljan, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Junik, Orahovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Priština, Klokot, Zvečan, Kosovo Polje, Elez Han, Vitina, Podujevo, Parteš, Kamenica, Novo Brdo, Vučitrn, Ranilug i Zubin Potok još uvek nisu uspostavljene. Broj lica koja su tražila besplatnu pravnu pomoć tokom izveštajnog perioda je 1803.

Mehanizmi za zaštitu prava zajednice su rasprostranjeni u 17 opština u kojima su osnovani lokalni odbori, a u 15 opština: Gnjilane, Novo Brdo, Mamuša, Kačanik, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Podujevo, Klokot, Kamenica, Zubin Potok, Zvečan i Južna Mitrovica nisu osnovani. Kao i u 6 ostalih opština: Elez Han, Parteš, Ranilug, Junik, Dragaš i Glogovac, ne postoje zajednice Roma, Aškalija i Egipćana. Opštine su među najvažnijim zainteresovanim stranama u stvaranju odgovarajućih uslova za uspešnu i održivu reintegraciju repatriiranih lica. Iz izveštavanja

opština vidimo da je 12 opština usvojilo opštinski plan za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana, a u 20 opština: Vučitrn, Mališevo, Uroševac, Novo Brdo, Zubin Potok, Klokot, Kosovo Polje, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Kačanik, Štrpce, Leposavić, Srbica, Severna Mitrovica, Peć, Gnjilane, Zvečan, Suva Reka i Mamuša plan nije izrađen. Kao ni u 6 opština: Elez Han, Parteš, Ranilug, Junik, Dragaš i Glogovac, ne postoje zajednice Roma, Aškalija i Egipćana.

Prema podacima za 13 opština, broj registrovanih lica iz zajednica Roma, Aškalija i Egipćana je bio 5438. Na povećanje broja zahteva za registraciju su uticale kampanje za podizanje svesti koje su organizovale opštine. Tako su kampanje za podizanje svesti organizovane u 9 opština, a u 23 opštine: Lipljan, Uroševac, Mališevo, Đakovica, Suva Reka, Novo Brdo, Vučitrn, Klina, Srbica, Severna Mitrovica, Orahovac, Leposavić, Gračanica, Vitina, Podujevo, Istok, Kosovo Polje, Klokot, Kamenica, Zubin Potok, Mitrovica, Gnjilane i Zvečan nisu organizovane kampanje, a 6 opština nema Roma, Aškalija i Egipćana. Za zaštitu nevećinskih zajednica postoji 20 opština koje su izdvojile budžet u iznosu od 461.090,00 evra.

U oblasti reintegracije, prema podacima, postoji 25 opština koje su uspele da izrade ove planove, a 13 opština: Mamuša, Ranilug, Zubin Potok, Zvečan, Prizren, Dečane, Severna Mitrovica, Štrpce, Leposavić, Gračanica, Peć, Klokot i Uroševac ovi planovi još uvek nisu izrađeni.

Pružanje mogućnosti povratka raseljenim licima i podrška sa lokalnog nivoa je nastavljena i tokom ovog perioda. Prema podacima, broj raseljenih lica u 20 opština je 1985, a u ostalih 18 opština: Lipljan, Štimlje, Uroševac, Obilić, Vučitrn, Mališevo, Mamuša, Elez Han, Priština, Parteš, Zvečan, Kamenica, Kačanik, Leposavić, Srbica, Junik, Gračanica i Severna Mitrovica nije bilo raseljenih lica. Kao posledica toga, izgrađeno je 147 kuća za povratnike u 13 opština: Đakovica, Obilić, Novo Brdo, Istok, Kosovo Polje, Prizren, Kamenica, Dečane, Klina, Orahovac, Peć, Štrpce i Gračanica. Pored toga, u vezi sa zahtevom za pomoć iz fonda za reintegraciju u 17 opština, broj zahteva je 318 osoba, broj zahteva za razvoj poslovanja repatriiranih lica u 13 opština je 25, a broj repatriiranih lica kojima su izdati lični dokumenti u 15 opština je 705.

Opštine su odgovorne za pružanje predškolskog, osnovnog i srednjeg obrazovanja. U cilju podizanja kapaciteta nastavnika u oblasti sveobuhvatnog obrazovanja, 32 opštine su preduzele radnje za razvoj napredovanja nastavnika, a u 6 opština: Mamuša, Dragaš, Severna Mitrovica, Srbica, Kačanik i Parteš nije bilo takvih radnji. U vezi sa učešćem dece u ustanovama predškolskog vaspitanja, u 29 opština broj dece uzrasta od 0 do 5 godina je 7502 dece, a u 9 opština: Mamuša, Podujevo, Parteš, Severna Mitrovica, Obilić, Novo Brdo, Zubin Potok, Klokot, Zvečan nema dece ovog uzrasta.

Broj dece sa posebnim potrebama koja su uključena u predškolske ustanove u 27 opština je 749, a u 11 opština: Štimlje, Novo Brdo, Zubin Potok, Ranilug, Klokot, Parteš, Zvečan, Dragaš, Junik, Gračanica i Severna Mitrovica nema dece sa posebnim potrebama koja su uključena u predškolske ustanove. Pitanje napuštanja škole od strane zajednica Roma, Aškalija i Egipćana je bilo očigledno tokom godina, a prema podacima ovaj broj u 7 opština iznosi 121. Akcioni plan za sprečavanje napuštanja i neupisivanja školovanja od strane nevećinske zajednice je sastavljen samo u 7 opština: Đakovica, Štimlje, Obilić, Peć, Vučitrn, Kosovo Polje i Istok. Međutim postoji 25 opština koje su

formirale radne timove za sprečavanje napuštanja škole od strane učenika, kao i 13 opština: Mališevo, Novo Brdo, Ranilug, Dragaš, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Zvečan, Klokot, Parteš, Zubin Potok i Kamenica nije učinilo tako nešto.

Opštine se suočavaju sa mnogim poteškoćama u oblasti životne sredine, problema otpada, zagađenja vazduha i nepravilnih deponija. Kako bi sprovele Zakon o zaštiti životne sredine, 32 opštine su izradile plan za upravljanje opštinskim otpadom, a 6 opština: Štrpce, Dragaš, Severna Mitrovica, Mališevo, Zvečan i Zubin Potok još uvek nisu izradile ovaj plan. Takođe, sprovedeno je 99 kampanja u 20 opština, a 18 opština: Uroševac, Novo Brdo, Suva Reka, Vučitrn, Mališevo, Elez Han, Priština, Prizren, Podujevo, Parteš, Dečane, Dragaš, Kačanik, Klina, Leposavić, Štrpce, Junik i Severna Mitrovica nije vodilo nijednu kampanju.

Popis opasnog otpada je pripremljen samo u 1 opštini (Istok), a u ostalih 37 opština nije pripremljen. Izrada akcionog plana za kvalitet vazduha ostaje značajan izazov opština, gde je samo 1 opština (Glogovac) izradila ovaj plan. Uprkos tome, broj divljih deponija je veoma velik, u 34 opštine njihov broj je 1267, a u 4 opštine: Parteš, Junik, Gračanica i Severna Mitrovica nema divljih deponija.

U oblasti zdravlja majke i deteta, 13 opština je organizovalo obuke o zdravlju majki i deteta, a u 25 opština: Gnjilane, Novo Brdo, Zubin Potok, Dečane, Dragaš, Klina, Peć, Glogovac, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Podujevo, Parteš, Kosovo Polje, Klokot, Zvečan, Lipljan, Uroševac, Mališevo, Đakovica, Štimlje, Mamuša i Ranilug nisu organizovali nijednu obuku. Što se tiče broja inspekcija za sprovođenje Zakona o duvanu u 20 opština, izvršeno je 2208 inspekcija, a u 18 opština: Đakovica, Uroševac, Novo Brdo, Zubin Potok, Suva Reka, Vučitrn, Mamuša, Gnjilane, Kosovo Polje, Priština, Parteš, Zvečan, Kačanik, Leposavić, Peć, Štrpce, Gračanica i Severna Mitrovica nije bilo inspekcija. Međutim u oblasti javnog zdravlja, posebno u sprovođenju Zakona o duvanu u 20 opština, izvršeno 2208 inspekcija. Broj izrečenih novčanih kazni u 12 opština je 987, a u 26 opština: Đakovica, Uroševac, Obilić, Ranilug, Zubin Potok, Suva Reka, Vučitrn, Mamuša, Gnjilane, Kosovo Polje, Priština, Podujevo, Klokot, Parteš, Zvečan, Dečane, Glogovac, Dragaš, Kačanik, Leposavić, Orahovac, Peć, Štrpce, Junik, Gračanica i Severna Mitrovica, nisu izrečene novčane kazne.

Radne opština u „ratu” protiv globalne pandemije, prema njihovim izveštajima. Tokom 2020. godine, Kosovo se, kao i druge zemlje, suočilo sa globalnom pandemijom COVID-19. Mere koje je vlada preduzela protiv pandemije COVID-19, kao i preporuke Ministarstva zdravlja i Nacionalnog instituta za javno zdravlje Kosova, neprekidno sprovodi većina opština. Sa druge strane, prema podacima u 27 opština, izvešteno je da je kao rezultat neprimenjivanja mera protiv kovida izrečeno 5435 novčanih kazni, a u 11 opština: Đakovica, Lipljan, Uroševac, Ranilug, Podujeva, Vitina, Parteš, Zvečan, Mitrovica, Orahovac i Gračanica nisu izrečene novčane kazne, pošto su se preporučene mere poštovale.

Da bi se što efikasnije upravljalo globalnom pandemijom COVID-19, opštine su preduzele veliki broj mera za sprečavanje pandemije COVID-19, gde su, u 37 opština, osnovani opštinski štabovi za vanredne situacije, svi objekti su dezinfikovani, postavljene su instalacije tunela za dezinfekciju, primenjene su mere i preporuke MZ-a, pružena je zdravstvena zaštita osobama pogođenim virusom

COVID-19, pružena je pomoć porodicama u nevolji, aktivirani su seoski administratori, postavljeni su šatori za preliminarni pregledi za osobe sa simptomima pandemijskog virusa, dati su doprinosi javnim poslovanjima opremom za zaštitu od virusa, održana je serija mrežnih predavanja sa stručnim licima iz raznih oblasti itd. Međutim, 1 opština (Zvečan) nije obezbedila podatke. Što se tiče izdvajanja sredstava za upravljanje pandemijom, od ukupno 38 opština, njih 33 je izdvojilo sredstva za upravljanje pandemijom COVID-19 u iznosu od 8.018.484,98 evra. 2 opštine: Novo Brdo i Klokot nisu izdvojile sredstva, a ostale 3 druge opštine: Gračanica, Zvečan i Parteš nisu obezbedile podatke. Kao rezultat uticaja pandemije u zemlji, zatvoreno je 592 poslovanja u 21 opštini.

Opštinska i prekogranična saradnja opština. Opštine su pokazale interes za međuopštinsku i opštinsku međunarodnu saradnju. Tokom ovog perioda, 39 opština je preduzelo 21 inicijativu za međuopštinsku saradnju. Ove inicijative su preduzete u cilju saradnje u oblasti sprečavanja, reagovanja i obnavljanja od prirodnih i drugih katastrofa.

Što se tiče međunarodne opštinske saradnje, u ovoj oblasti je sproveden 1 sporazum između opštine: Gnjilane - Su Siti (Ajova), u oblasti ekonomskog, tehnološkog, kulturnog, omladinskog, sportskog, kulturnog i društvenog nasleđa i podsticanje međunarodne saradnja u okviru agende UN-a za 2020. godinu. Što se tiče međunarodne opštinske saradnje su preduzete radnje za nove inicijative za saradnju i postizanje sporazuma između opštine Uroševac i grada Sidar Fols države Ajova, kao i opštine Podujevo sa gradom Ejms države Ajova.

LOKALNE FINANSIJE

Opštine imaju na slobodnom raspolaganju brojne izvore finansiranja u vršenju svojih nadležnosti u skladu sa primenljivim zakonima. Opštinski finansijski izvori moraju biti podjednaki opštinskim nadležnostima utvrđenim Zakonom o lokalnoj samoupravi. Lokalne finansije su sastavni deo SOR-a, kao trogodišnji strateški dokument koji se izrađuje na osnovu prioriteta i ciljeva Vlade. Načela, kriterijumi i formule primenjeni za dodelu grantova Vlade za opštinsko finansiranje, kao i učešće, se zasnivaju na Zakonu o finansiranju lokalne samouprave.

Finansijska sredstva opštine čine: sopstveni prihodi opštine, operativni grantovi, grantovi za proširene nadležnosti, transferi za dodeljene nadležnosti, vanredni grantovi, finansijska pomoć Republike Srbije i prihodi od pozajmica opštine. Opštine moraju da se pridržavaju važećih odredbi Zakona o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti prilikom raspolaganja ovim finansijskim izvorima. Sopstveni prihodi opština su finansijska sredstva prikupljena od poreza, naknada, novčanih kazni, plaćanja javnih usluga koje pruža opština, zakupa nepokretne imovine u vlasništvu opštine, prihodi od prodaje opštinske imovine, imovine opštinskih preduzeća, participacija za usluge u prosveti i zdravstvu itd.

Ovaj deo izveštaja daje važne podatke za planiranje sopstvenih prihoda opština za 2020. godinu, ostvarivanje prihoda i rashoda opštinskih budžeta.

Planiranje sopstvenih prihoda

Za 2020. godinu je planiranje prihoda iz sopstvenih izvora iznosilo 83.116.578,00 evra. U poređenju sa planiranim prihodima za 2019. godinu u iznosu od 87.000.000,00 evra, planiranje za 2020. godinu je niže za 3.883.422,00 evra ili, izraženo u postocima, 4,46%.

Ostvarivanje sopstvenih prihoda

Opštine prikupljaju sopstvene prihode u dva oblika: a) kao prihode prikupljene direktno od opštine (kao opštinska aktivnost) i b) kao prihode prikupljene od centralnog nivoa (indirektni prihodi), koji se prenose na opštine kao deo komponente sopstvenih izvora prihodi. Ostvarivanje direktnih i indirektnih prihoda za 2020. godinu je dostiglo vrednost od 75.149.934,55 evra, od čega su 65.838.712,14 evra direktni prihodi, a 9.311.222,41 evra indirektni prihodi. Ukoliko se ova vrednost uporedi sa ukupnom planiranom vrednošću, u iznosu od 83.116.578,00 evra, onda vidimo da je ostvarivanje dostiglo nivo od 90%. Naplata direktnih sopstvenih prihoda za 2020. godinu u iznosu od 65.838.712,14 evra u poređenju sa naplatom prihoda iste vrste za 2019. godinu u iznosu od 77.813.475,88 evra je manja za 11.974.763,74 evra, ili 15,39%.

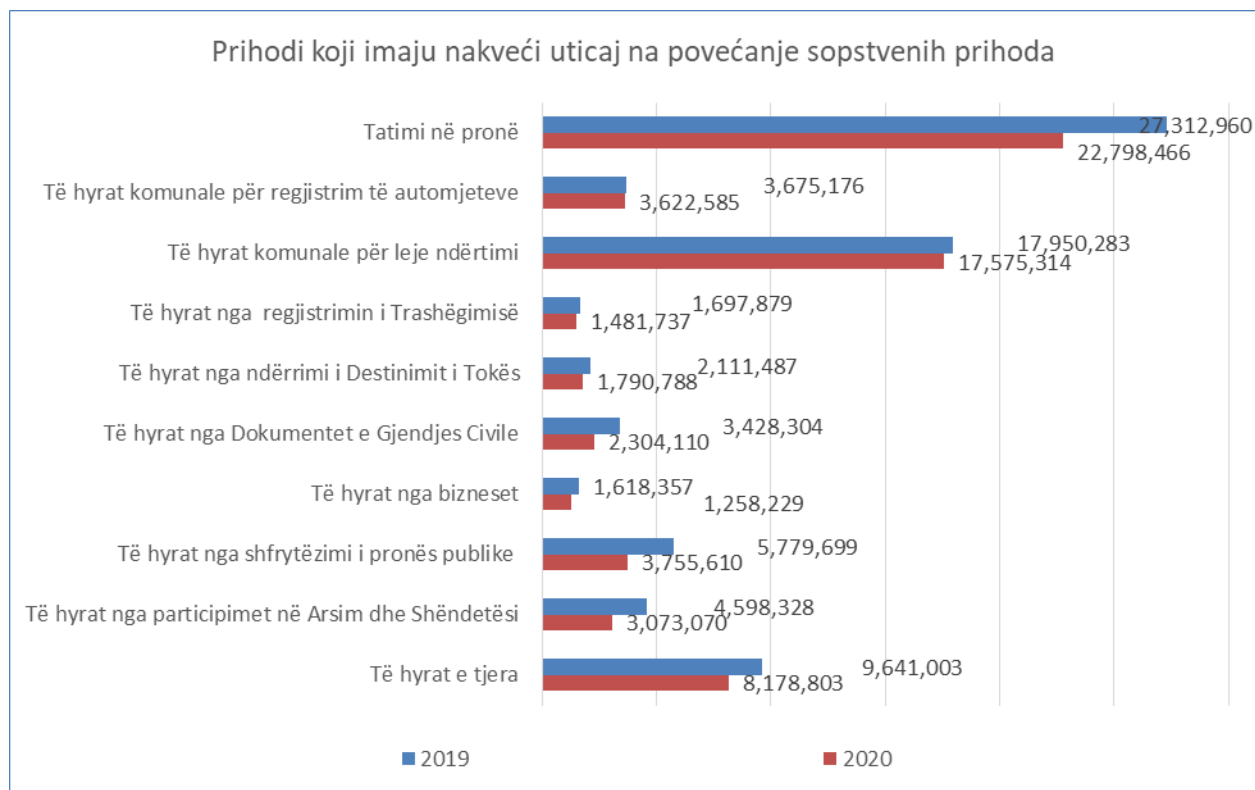
Prema zvaničnim podacima iz Informacionog sistema za upravljanje finansijama Kosova, ISUFK, Odeljenje trezora - MF, opštine Republike Kosovo su, tokom 2020. godine, prikupile iznos od 65.838.712,14 evra direktnih sopstvenih prihoda ili 87,6% od planiranog godišnjeg nivoa od 75.149.934,55 evra.

Na osnovu postotka naplate sopstvenih prihoda, opštine imaju sledeći nivo ostvarivanja:

- Sopstvene prihode sa većim postotkom ili preko 100% su ostvarile sledeće opštine: Gračanica, Orahovac, Vučitrn i Parteš;
- Sopstvene prihode sa postotkom od 80 do 100% su ostvarile sledeće opštine: Kosovo Polje, Priština, Prizren, Mamuša, Klina, Peć, Kačanik i Klokot;
- Sopstvene prihode sa postotkom od 60 do 70% su ostvarile sledeće opštine: Glogovac, Lipljan, Obilić, Podujevo, Suva Reka, Mališevo, Đakovica, Istok, Junik, Južna Mitrovica, Severna Mitrovica, Gnjilane, Kamenica, Novo Brdo, Uroševac, Vitina i Elez Han;
- Të Sopstvene prihode sa postotkom od 0 do 50% su ostvarile sledeće opštine: Štimlje, Dragaš, Dečane, Leposavić, Srbica, Zubin Potok, Zvečan, Štrpce i Ranilug.

Kategorije koje imaju najveći uticaj na rast sopstvenih prihoda su:

- Porez na imovinu je tokom 2020. godine iznosio 22.798.466 evra, a za 2019. je iznosio 27.312,96 evra, gde se primećuje da u 2020. godini imamo smanjenje za 4.514.494 evra;
- Opštinski prihodi od registracije vozila su tokom 2020. godine iznosili 3.622.585 evra, a u 2019. godini su iznosili 3.675.176 evra, gde se primećuje da u 2020. godini imamo smanjenje za 52.591 evra;
- Opštinski prihodi za građevinske dozvole su u 2020. godini iznosili 17.575.314 evra, a u 2019. ovi prihodi su iznosili 17.950.283 evra, pri čemu se primećuje da u 2020. godini imamo smanjenje za 3.749,69 evra;
- Prihodi od registracije nasleđa su u 2020. godini iznosili 1.481.737 evra, a u 2019. ovaj broj je bio u iznosu od 1.697.879 evra, gde se primećuje da u 2020. godini imamo smanjenje od 216.142 evra;
- Prihodi od promene namene zemljišta su u 2020. godini iznosili 1.790.788 evra, a u 2019. godini je ovaj broj bio u iznosu od 2.111.487 evra, gde se primećuje da imamo smanjenje u iznosu od 320.699 evra;
- Prihodi od dokumenata o civilnom statusu su u 2020. godini iznosili 2.304.110 evra, a u 2019. godini je taj iznos bio 3.428.304 evra, gde možemo videti da je došlo do smanjenja za 1.124.194 evra;
- Prihodi od poslovanja su u 2020. godini iznosili 1.258.229 evra, a u 2019. je ovaj broj bio u iznosu od 1.618.357 evra, što znači da je došlo do smanjenja u iznosu od 360.128 evra;
- Prihodi od korišćenja javne imovine su u 2020. godini iznosili 3.755.610 evra, a u 2019. godini je ovaj broj bio 5.779.699 evra, gde se primećuje da je došlo do smanjenja u iznosu od 2.024.089 evra;
- Prihodi od učešća u obrazovanju i zdravstvu su u 2020. godini iznosili 3.073.070 evra, a u 2019. godini su bili u iznosu od 4.498.328 evra, gde se primećuje da je došlo do smanjenja u iznosu od 1.525.258 evra;
- Ostali prihodi su u 2020. godini iznosili 8.178.803 evra, a u 2019. su ovi prihodi bili u iznosu od 9.641.003 evra, gde se primećuje da je došlo do smanjenja u iznosu od 1.462.200 evra.



Dijagram 11: Poređenje prihoda koji imaju uticaj na povećanje sopstvenih prihoda tokom 2019. godine sa 2020. godinom

Opštinsko budžetiranje za 2020. godinu

Na osnovu zvaničnih podataka iz Informacionog sistema za upravljanje finansijama Kosova (ISUFK), Odeljenje za trezor - Ministarstvo finansija, opštine Republike Kosovo su za 2020. godinu utrošile svoje budžete u ukupnom iznosu od 528.890.940,44 evra ili 85% planiranog budžeta u iznosu od 625.747.812,12 evra. Na osnovu najnovijeg stanja godišnjih izveštaja u ISUFK-u, za 2020. godine su opštine Kosova imale na raspolaganju budžet u iznosu od 625.747.812,12 evra ili 52.166.696,99 evra više u poređenju sa 2019. godinom koji je iznosio 573.581.115,13 evra.

Rashodi u poređenju sa budžetom

Budžet opština Republike Kosovo je prema ekonomskim kategorijama utrošen na sledeći način:

- **Kategorija plata i dnevnica:** prema podacima, planirani budžet za ovu kategoriju je iznosio 273.094.963,90 evra, a utrošen je u iznosu od 272.360.101,74 evra ili 99,73%. U poređenju sa budžetom u svim opštinama je utrošen od 99 do 100%. Od ukupno 38 opština, 32 opštine su utrošile 100% budžeta, a 6 opština 99%.
- **Kategorija roba i usluga:** prema podacima, planirani budžet za ovu kategoriju je iznosio 98.381.284,23 evra, a utrošen je u iznosu od 83.843.652,34 evra ili 85%. U poređenju sa planiranim budžetom, on je utrošen na nivou od 61 do 100%, gde najmanji procenat

ostvarenja rashoda u kategoriji roba i usluga ima opština Štimlje sa 65%, Glogovac sa 68%, Obilić sa 69% i Podujevo sa 69%. Međutim su opštine koje su utrošile od 90 do 100% u poređenju sa budžetom u kategoriji roba i usluga opštine su: Klokot sa 100%, Kosovo Polje sa 94%, Gračanica sa 94%, Orahovac sa 96%, Mališevo, 90% , Mamuša sa 99%, Dečane sa 97%, Đakovica sa 94%, Klina sa 95%, Peć sa 90%, Junik sa 98%, Leposavić sa 99%, Zubin Potok i Zvečan sa po 96%, Severna Mitrovica sa 97% , Gnjilane 90%, Kačanik 95%, Parteš 98% i Elez Han 90%.

- **Kategorija opštinskih rashoda:** prema podacima, planirani budžet za ovu kategoriju iznosio je 11.652.699,45 evra, a utrošeno je 10.100.898,83 € ili 87%. U poređenju sa budžetom, utrošen je na nivou od 7 do 100%. Opštine koje imaju najmanji procenat ostvarenja rashoda u odnosu na budžet su opštine: Zvečan sa 25%, Ranilug sa 49% i Klokot sa 55%. Međutim, opštine koje su postigle najveći procenat izvršenja budžeta od 100% opštine: Mališevo, Mamuša, Dečane, Leposavić, Vitina i Elez Han.
- **Kategorija subvencije i transferi:** u ovoj kategoriji tokom planiranog perioda je bio iznos od 33.566.339,27 evra i utrošeno je 21.885.867,29 evra ili 65%. Podaci pokazuju da je, u poređenju sa budžetom, utrošeno na nivou od 90 do 100% u 17 opština, u 8 opština utrošeno je na nivou od 80 do 89%, u 7 opština utrošeno je na nivou od 70 do 79%, a u 6 opština je utrošeno na nivou od 10 do 69%.
- **Kategorija Kapitalni izdaci (nefinansijska imovina),** prema podacima u ovoj kategoriji je planirani budžet iznosio 209,052,525.27€, a utrošeno je 140,700,420.24€ ili 67.30%. U ovoj kategoriji su opštine imale određenih kašnjenja na koja su uticala tri faktora: 1) promena dinamičkog plana; 2) pregled budžeta ili smanjenja izdvajanja kao rezultat smanjenja ukupnih budžetskih prihoda; 3) predviđanje da su sopstveni prihodi opština smanjeni. U poređenju sa planiranim budžetom u 8 opština potrošeno je na nivou od 90 do 100%, u 13 opština potrošeno je od 80 do 89%, u 10 opština na nivou od 60 do 79%, a u 7 opština je utrošeno od 0 do 59%.

Ukoliko napravimo poređenje između ekonomskih kategorija, vidimo da je u 2020. godini u kategoriju plata i dnevnica utrošeno 8.928.306,38 evra više nego u 2019. godini, u kategoriji roba i usluga u 2020. godini potrošeno je 19.675.493,76 evra više, u kategoriji opštinskih rashoda je utrošeno (-130.039,31 evra) manje u odnosu na 2020. godinu, kao i u kategoriji kapitalnih rashoda (-3.470.957,75 evra) manje nego 2020. godine.

Rashodi iz programa za ekonomski oporavak (PEO)

Ministarstvo finansija je, u cilju povećanja transparentnosti i odgovornosti prema građanima u pogledu rashoda i upravljanja sredstvima za program ekonomskog oporavka (PEO) i izveštavanja o rashodima nastalim u novembru 2020. godine, poslalo smernice o izdvajanju/rashodima sredstava iz fonda Programa ekonomskog oporavka (PEO) i otvorilo je novi petocifreni kod (00098), koji se može koristiti za sve izvore finansiranja i sve ekonomske kategorije.

Opštine Republike Kosovo su iz Programa ekonomskog oporavka utrošile sredstva u iznosu od 8.439.425,73 evra, prema sledećim ekonomskim kategorijama:

Rashodi iz Programa ekonomskog oporavka (PEO)	
Plate i dnevnice	-
Robe i usluge	4.394.919,16 evra
Opštinski rashodi	3.992.066,83 evra
Subvencije i transferi	52.439,74 evra
Kapitalni rashodi	-
Ukupno	8.439.425,73 evra

Tabela 1: *Rashodi iz Programa ekonomskog oporavka (PEO).*

Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19

Ministarstvo finansija je, takođe, u cilju povećanja transparentnosti i odgovornosti prema građanima u pogledu rashoda i upravljanja sredstvima za suzbijanje pandemijske situacije (COVID-19), ali i izveštavanja o rashodima sa mogućnošću naknade u aprilu 2020. godine, otvorilo novi petocifreni kod (00099), koji se može koristiti za sve izvore finansiranja i sve ekonomske kategorije (*izuzimajući kapitalne projekte*). Opštine Republike Kosovo su za upravljanje vanrednim situacijama od COVID-19 utrošile sredstva u iznosu od 17.600.984,16 evra, prema sledećim ekonomskim kategorijama:

Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19	
Plate i dnevnice	10.835.160,00 evra
Robe i usluge	4.092.946,40 evra
Opštinski rashodi	1.857.405,00 evra
Subvencije i transferi	815.472,76 evra
Kapitalni rashodi	/
Ukupno	17.600.984,16 evra

Tabela 2: *Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19.*

Opštine su, pored sredstava iz opšteg granta, za upravljanje pandemijom, takođe utrošile sredstva iz sopstvenih prihoda, na sledeći način:

- a) Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19 iz opšteg granta - 15.743.082,36 evra
- b) Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19 iz sopstvenih prihoda 2019. - 346.427,60 evra
- c) Rashodi za upravljanje vanrednim stanjem od COVID-19 iz sopstvenih prihoda 2018. - 1.511.474,20 evra

Dakle, za upravljanje pandemijskom situacijom u zemlji od strane opština je utrošeno ukupno: 17.600.984,16 evra.

Mišljenje revizora za opštine Republike Kosovo

Mišljenja revizora o opštinama se razlikuju u zavisnosti od godine. Vrsta mišljenja koja je data najviše u godinama od 2018. do 2019 je neizmenjeno mišljenje sa naglaskom na pitanje koje je dato

u 17 opština u 2019. godini i 32 opštine u 2018. Neizmenjeno mišljenje dato je u 21 opštini u 2019. godini i 3 opštine u 2018. Kvalifikovano mišljenje - sa naglaskom na pitanje u 2019. godini nije dobila nijedna opština, a u 2018. godini su ovu vrstu mišljenja dobile 3 opštine. Nijedna opština nije dobila kvalifikovano mišljenje za 2019. i 2018. godinu. Takođe, suprotno mišljenje nije kvalifikovala nijedna opština u 2019. godini, a i u 2018. godini nije bilo nijedne opštine. Vredi napomenuti da je, mišljenje koje opštinama omogućava da započnu sa opštinskim postupcima zajma dve godine zaredom (poslednje dve godine), neizmenjeno mišljenje i ovo mišljenje su dobile opštine Vitina, Štimlje i Ranilug. U nastavku možete pogledati pregled sa podacima koji se odnose na ova mišljenja revizora prema opštinama i godinama:

Mišljenje revizora	Godine	Opštine
Neizmenjeno mišljenje	2018.	Vitina, Štimlje i Ranilug (3)
	2019.	Dečane, Gnjilane, Kamenica, Klina, Lipljan, Mališevo, Severna Mitrovica, Novo Brdo, Obilić, Parteš, Podujevo, Ranilug, Štrpce, Štimlje, Vitina, Zvečan, Leposavić, Dragaš, Junik, Istok, Elez Han (21)
Neizmenjeno mišljenje sa naglaskom na pitanje	2018.	Srbica, Mamuša, Mališevo, Klina, Kamenica, Kačanik, Junik, Elez Han, Dragaš, Dečane, Orahovac, Glogovac, Severna Mitrovica, Obilić, Zvečan, Zubin Potok, Vučitrn, Suva Reka, Prizren, Podujevo, Peć, Parteš, Južna Mitrovica, Lipljan, Leposavić, Klokot, Istok, Gračanica, Gnjilane, Đakovica, Kosovo Polje, Priština (32)
	2019.	Uroševac, Kosovo Polje, Đakovica, Gračanica, Kačanik, Klokot, Mamuša, Južna Mitrovica, Peć, Priština, Orahovac, Srbica, Suva Reka, Vučitrn, Zubin Potok, Prizren, Glogovac (17)
Kvalifikovano mišljenje sa naglaskom na pitanje	2018.	Štrpce, Novo Brdo i Uroševac (3)
	2019.	
Kvalifikovano mišljenje	2018.	
	2019.	
Suprotno mišljenje	2018	
	2019	

Tabela 3: Odražava mišljenje revizora za opštine Republike Kosovo od 2018. do 2019.

Preporuke

- Da se funkcionalizuje sistem teleprisutnosti u opštinama: Leposavić, Zubin Potok, Zvečan i Severna Mitrovica;
- Odbor za politiku i finansije treba da bude aktivniji u opštini Zubin Potok;
- Da se poveća intenzitet sastanaka Odbora za zajednice u opštinama: Prizren, Priština, Gnjilane, Zvečan i Zubin Potok;
- Da opštine: Zubin Potok, Zvečan, Dragaš i Mamuša budu aktivnije u usvajanju akata skupštine;
- Da se ispuni minimalni kriterijum od dva izveštaja pred skupštinom od strane gradonačelnika: Dečane, Mamuša, Istok, Orahovac, Gračanica i Klokot;
- Da se održi najmanje dva javna sastanka godišnje u skladu sa članom 68.1. ZLS-a od strane opština: Mamuša, Istok, Kamenica, Parteš, Severna Mitrovica, Kosovo Polje, Ranilug, Klokot, Zvečan, Leposavić, Zubin Potok i Novo Brdo;
- Da se izvrši prebacivanje i ažuriranje podataka sa starih na nove internet stranice u opštinama: Leposavić, Zubin Potok, Zvečan i Severna Mitrovica;
- Da se na internet stranici objave zapisnici sa sastanaka skupština u opštinama: Gnjilane, Junik, Novo Brdo, Prizren, Štrpce, Leposavić, Zubin Potok, Zvečan i Severna Mitrovica;
- Da se na internet stranici objave budžetski dokumenti od strane opština: Glogovac, Novo Brdo, Parteš, Ranilug, Štimlje, Vitina, Zubin Potok, Zvečan, Leposavić, Severna Mitrovica;
- Da se osnuje opštinski savet za bezbednost u zajednici u opštinama: Zvečan, Zubin Potok, Leposavić i Severna Mitrovica;
- Da se sprovede minimalni standard Administrativnog uputstva br. 27/2012 MUP - 03/2012 MLS za opštinske savete za bezbednost u zajednici od šest ili više sastanaka od strane opština: Prizren, Dečan, Junik, Mamuša, Priština, Južna Mitrovica, Istok, Gnjilane, Đakovica, Kamenica, Vučitrn, Klina, Obilić, Mališevo, Kosovo Polje, Ranilug, Štrpce, Parteš, Gračanica, Novo Brdo i Podujevo;
- Da se osnuju akcioni timovi za bezbednost (ATB) u opštinama: Novo Brdo, Mamuša, Dečane, Klina, Srbica, Severna Mitrovica, Leposavić, Štrpce, Južna Mitrovica, Klokot i Ranilug;
- Da se osnuju lokalni saveti za javnu bezbednost u opštinama: Novo Brdo, Mamuša, Dečane, Severna Mitrovica, Peć, Junik, Štrpce i Ranilug, kao i da opštine: Elez Han i Južna Mitrovica obezbede podatke za ove forume;
- Da opštine: Kamenica, Prizren, Priština, Đakovica, Južna Mitrovica, Kosovo Polje i Parteš usaglase svoje akte u skladu sa zahtevima za ponovno razmatranje koji su poslani od strane nadzornog organa;
- Da se izradi program obuke u opštinama: Obilić, Ranilug, Priština, Podujevo, Štrpce i Severna Mitrovica;
- Da opštine: Obilić, Štimlje, Uroševac, Mamuša, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Kamenica, Prizren, Vitina, Mitrovica, Priština, Dragaš, Glogovac, Severna Mitrovica, Kačanik, Leposavić, Kosovo Polje, Gnjilane, Lipljan i Štrpce razviju strategije za komunikaciju sa javnošću;
- Da se obezbedi finansijska podrška za projekte NVO-a od strane opština: Mamuša, Uroševac, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Dečan i Štrpce;
- Da opštine: Prizren, Priština, Vitina, Podujevo, Istok, Klokot, Zvečan, Klina, Orahovac, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Kosovo Polje, Lipljan, Mališevo, Đakovica, Novo Brdo, Mamuša, Obilić, Ranilug i Zubin Potok preduzmu radnje/aktivnosti za podizanje svesti građana protiv radikalizma koji može dovesti do nasilnog ekstremizma.

- Da se izradi lokalni plan integriteta u opštinama: Obilić, Uroševac, Štimlje, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Istok, Klokot, Kamenica, Zvečan, Elez Han, Prizren, Južna Mitrovica, Dečane, Dragaš, Klina, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica i Štrpce;
- Da se imenuju odgovorne službenici za izveštavanje o sprovođenju lokalnih planova integriteta u opštinama: Mališevo, Suva Reka, Novo Brdo, Obilić, Ranilug, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Štrpce, Severna Mitrovica, Gračanica, Junik, Prizren, Vitina, Podujeva, Južna Mitrovica, Klokot, Kosovo Polje, Kamenica i Priština;
- Da se izradi plan zaštite kulturnog nasleđa u opštinama: Đakovica, Gnjilane, Štimlje, Uroševac, Obilić, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Suva Reka, Vučitrn, Mališevo, Mamuša, Istok, Kosovo Polje, Elez Han, Priština, Podujevo, Vitina, Parteš, Zvečan, Kamenica, Južna Mitrovica, Dečane, Glogovac, Dragaš, Klina, Leposavić, Peć, Štrpce, Junik, Gračanica i Severna Mitrovica;
- Da se kompletira struktura centara One-Stop-shop rasprostranivanjem njihove mreže u opštinama: Mamuša, Zubin Potok, Klokot, Zvečan, Priština, Parteš i Junik;
- Da opštine: Lipljan, Mališevo, Gnjilane, Suva Reka, Novo Brdo, Mamuša, Obilić, Zubin Potok, Dečane, Dragaš, Klina, Peć, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Vitina, Parteš, Istok, Klokot, Zvečan, Elez Han i Ranilug treba da obezbede finansijsku podršku lokalnim poslovanjima;
- Da se izdvoje finansijska sredstva za upravljanje pandemijom u opštinama: Novo Brdo i Klokot i obezbede podaci iz 3 opštine: Gračanica, Zvečan, Parteš za izdvojena finansijska sredstva;
- Da se izradi strategija za lokalni privredni razvoj u opštinama: Dečane, Leposavić i Zubin Potok, koje nemaju strategiju;
- Da se objavi opštinski registar imovine na zvaničnoj internet stranici opština: Gnjilane, Mamuša, Zubin Potok, Dečane, Klina, Kačanik, Severna Mitrovica, Leposavić, Junik, Priština, Podujevo, Istok, Zvečan i Elez Han;
- Da se funkcionalizuje jedinica za reviziju u opštinama: Mamuša, Zubin Potok, Severna Mitrovica, Leposavić, Parteš, Zvečan, Elez Han, Obilić, Podujevo, Klokot i Kosovo Polje;
- Da se osnuju centri za obuku poljoprivrednika u opštinama: Severna Mitrovica, Leposavić, Podujevo, Klokot i Zubin Potok;
- Da se izradi plan za energetske efikasnost u opštinama: Vučitrn, Mališevo, Ranilug, Severna Mitrovica, Zvečan i Leposavić;
- Da se imenuje službenika za zaštitu od diskriminacije u opštinama Mamuša, Dečane, Severna Mitrovica, Leposavić, Podujevo i Istok;
- Da se izradi strategija protiv nasilja u porodici u opštinama: Mališevo, Uroševac, Štimlje, Mamuša, Novo Brdo, Ranilug, Zubin Potok, Prizren, Priština, Podujevo, Parteš, Dečane, Klina, Kačanik, Orahovac, Glogovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Vučitrn, Obilić, Suva Reka, Gnjilane, Peć, Kosovo Polje, Klokot, Elez Han i Zvečan;
- Da se imenuju odgovarajući službenici za zaštitu dece u opštinama: Mališevo, Dečane, Dragaš, Klina, Kačanik, Orahovac, Glogovac, Srbica, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Novo Brdo, Prizren, Istok, Zvečan, Kosovo Polje, Obilić, Potok, Podujevo i Klokot;
- Da se odobri trogodišnji plan za socijalno stanovanje u opštinama: Mališevo, Novo Brdo, Vučitrn, Mamuša, Obilić, Dragaš, Klina, Kačanik, Junik, Orahovac, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Priština, Vitina, Južna Mitrovica, Istok, Klokot, Zvečan, Kamenica, Elez Han, Ranilug, Zubin Potok i Parteš;
- Da se organizuju kampanje za podizanje svesti, okrugli stolovi, seminari za podizanje svesti i poboljšanje imovinskih prava žena u opštinama: Đakovica, Zubin Potok, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Istok, Zvečan i Elez Han;

- Da se izradi opštinski plan za integraciju zajednica Roma, Aškalija i Egipćana u opštinama: Vučitrn, Mališevo, Uroševac, Novo Brdo, Zubin Potok, Klokot, Kosovo Polje, Kamenica, Vitina, Južna Mitrovica, Kačanik, Štrpce, Leposavić, Srbica, Južna Mitrovica, Peć, Gnjilane, Zvečan, Suva Reka i Mamuša;
- Da se izradi opštinski plan za održivu reintegraciju repatriranih lica u opštinama: Mamuša, Ranilug, Zubin Potok, Zvečan, Prizren, Dečane, Severna Mitrovica, Štrpce, Leposavić, Gračanica, Peć, Klokot i Uroševac;
- Da opštine: Mališevo, Novo Brdo, Ranilug, Dragaš, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Junik, Zvečan, Klokot, Parteš, Zubin Potok i Kamenica uspostave akcione timove za sprečavanje napuštanja škole od strane učenika;
- Da se izradi lokalni plan za upravljanje otpadom u opštinama: Štrpce, Dragaš, Severna Mitrovica, Mališevo, Zvečan i Zubin Potok;
- Da se organizuju obuke za zdravlje majke i deteta u opštinama: Gnjilane, Novo Brdo, Zubin Potok, Dečane, Dragaš, Klina, Peć, Glogovac, Srbica, Štrpce, Severna Mitrovica, Leposavić, Gračanica, Podujevo, Kosovo Polje, Parteš, Zvečan, Lipljan, Uroševac, Mališevo, Đakovica, Štimlje, Mamuša i Ranilug, koje nisu organizovale nijednu obuku.

Izdavač

Ministarstvo lokalne samouprave

Ministria e Pushtetit Lokal -MPL

<http://mapl.rks-gov.net/>

Adresa bivša zgrada Rilindje, spratovi: 10, 11, 12. i 13, Priština, Republika Kosovo +381 (0) 200 35 630 (centrala)